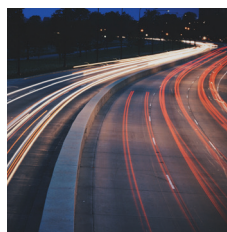

HYVINVOINTIVALTION JÄLLEENRAKENNUS

Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetti 2026

Kokonaissuoritus: 1000					
--	--	--	--	--	--

Johdanto: Toivoa paremmasta	3
1 Oikeus työhön kuuluu kaikille	4
1.1 Vähennämme työttömyyttä ja vahvistamme työntekijöiden oikeuksia	4
1.2 Tuemme rakentamisen elpymistä ja rakennusalan työllisyyttä	7
1.3 Tuemme luovia aloja ja sen tekijöitä	8
1.4 Edistämme maahanmuuttaneiden työllisyyttä ja kotoutumista	10
2 Kohti tasa-arvoisempaa Suomea	11
2.1. Parannamme toimeentuloa, alennamme elinkustannuksia ja vähennämme köyhyyttä	11
2.2. Vähennämme eriarvoisuutta myös verotoimilla	14
3 Hyvinvointivaltion jälleenrakennus	19
3.1. Toimivat sote-palvelut koko Suomeen	19
3.2. Koulutus on tulevaisuusinvestointi	22
3.3. Nuorten palvelut on turvattava	24
3.4. Liike on lääke	25
4 Ekologiseen kriisiin vastaaminen	26
4.1. Elvytämme Suomen hiilinielut ja vahvistamme luonnon monimuotoisuutta	27
4.2. Vauhditamme teollisuuden vihreää siirtymää	29
5 Yhteisen ihmiskunnan puolesta	31
6 Taulukko: Vasemmistoliiton budjettimuutokset vuodelle 2026.....	33
Menot	33
Tulot	36

JOHDANTO: TOIVOA PAREMMASTA

Oikeistohallituksen talouspolitiikka on ajanut Suomen synkkään kuoppaan: talouden matalasuhdanne on pitkittynyt, Suomessa on työttömyyskriisi ja ihmisten luottamus talouteen on heikentynyt merkittävästi. Hallitus leikannut sosiaaliturvan lisäksi peruspalveluista kuten koulutuksesta ja terveydenhuollosta. STM:n arvion mukaan hallituksen politiikka tulee ajamaan noin 124 000 ihmistä köyhyyteen. Heistä 31 000 on lapsia.

Orpon hallitus on perustellut pienituloisilta leikkaamista julkisen talouden tasapainotustarpeella ja pyrkimyksellä taittaa julkinen velkaantuminen. Kuitenkin samalla kun hallituksen politiikka on johtanut työttömyyden ja köyhyiden kasvuun, on se johtanut myös julkisen talouden velkasuhteen kasvuun. Suurista lupauksistaan huolimatta ei hallitus saa julkisen talouden velkasuhteen kasvua taittumaan. Julkisen talouden velkasuhteen kasvu vakautuu ainoastaan vuonna 2027 ja ampaisee heti 2028 uudestaan kasvuun. Hallitus vakauttaa velkasuhteen kasvun sopivasti vaalivuonna vipaamalla yli miljardin valtion eläkerahastosta.

Oikeistohallitus on selitellyt talouden surkeaa tilannetta muun muassa Ukrainan sodalla ja kauppapoliittisilla epävarmuuksilla. Kuitenkin muualla Euroopassa ollaan tehty viime vuosina työllisyysennätyksiä ja keskimääräinen työttömyysaste on vain kuuden prosentin tasolla. EU-alueen talous on kasvanut tänä vuonna kun taas Suomi kyntää taantumassa. Suomen talouden ongelmat ovat siis paljolti hallituksen itsensä aiheuttamia.

Oikeistohallitus pakoilee vastuutaan myös väittämällä, että sen tekemät leikkaukset eivät olisi merkittävä syy kotimaisen

kulutuskysynnän vähenemiseen ja matalasuhdanteen pitkittymiseen. Hallitus on leikannut erityisesti pienituloisilta, jotka kuluttavat lähes kaikki tulonsa. Tämän takia hallituksen leikkauspolitiikka on ollut erityisen haitallista kysynnän ja talouskasvun kannalta. Heikko talouskehitys on johtanut myös velka- ja työllisyystavoitteiden karkaamiseen.

Hallitus jatkaa epäonnistunutta ja epäreilua politiikkaansa ensi vuonna leikkaamalla edelleen työttömyystuesta ja toimeentulotuesta. Samaan aikaan se jakaa rahaa erittäin avokätisesti kaikista suurituloisimmille suomalaisille.

Vasemmistolla on vaihtoehto oikeistohallituksen eriarvoistavalle leikkauspolitiikalle. Vasemmisto ajoittaisi sopeutustoimet vastasyklisesti, jolloin ne todennäköisemmin vähentäisivät velkaantumista. Vasemmisto ei antaisi Suomen talouden ajautua toistuvasti taantumaa. Vasemmisto ei myöskään antaisi rakennusalan ahdingon pitkittyä vaan tukisimme sen nousua kohdennetuin elvytystoimin. Me emme leikkaisi pienituloisilta, vaan vahvistaisimme kotimaista kysyntää parantamalla pieni- ja keskituloisten ostovoimaa. Me takaisimme jokaiselle suomalaiselle mahdollisuuden työhön työtakuulla. Me emme heikentäisi terveydenhuoltoa, vaan varmistaisimme kaikille pääsyn hoitoon 7 vuorokaudessa. Me emme romuttaisi hyvinvointivaltiota vaan vahvistaisimme sitä.

Vaihtoehtobudjetimme tuo toivoa paremmasta. Toivo edellyttää muutakin kuin mantroja – se edellyttää toimia. Tässä vaihtoehtobudjetissa kuvaamme, miten meidän talouspolitiikka eroaisi oikeistohallituksen leikkauspolitiikasta ja miten me konkreettisesti parantaisimme tavallisten suomalaisten toimeentuloa, palveluita ja elämää.

1

OIKEUS TYÖHÖN KUULUU KAIKILLE

Työ on muutakin kuin tapa ansaita elanto. Työ tarjoaa ihmisille mahdollisuuden kiinnittyä yhteiskuntaan, kehittää omaa osaamistaan ja kokea itsensä hyödylliseksi.

Suomen työttömyyskriisi ei ole siis tragedia pelkästään yhteiskunnan tai julkisen talouden kannalta, vaan myös työttömien itsensä näkö-

kulmasta. Vastaavasti työttömyys ei merkitse ainoastaan oman toimeentulon pudotusta. Se aiheuttaa myös pelkoa ja epävarmuutta tulevasta ja varsinkin pitkittyessään ulkopuolisuuden tunnetta. Meillä on kaikilla inhimillinen tarve kokea itsemme hyödylliseksi.

1.1 Vähennämme työttömyyttä ja vahvistamme työntekijöiden oikeuksia

Viimeiset kaksi vuotta Suomessa on testattu oikeistolaisen työllisyyspolitiikan toimivuutta. Tulokset puhuvat puolestaan. Suomen työttömyyden trendiluku rikkoi syksyllä tilastollisen ennätyksen ylittämällä 10 prosentin rajan - kyseessä on työttömyyskriisi.

Oikeistohallituksen työllisyyspolitiikka on perustunut ihmiskuvaan, jonka mukaan ihmisiä täytyy pakottaa hakeutumaan töihin, koska sosiaaliturvalla on liian helppo elää. Tämä ihmiskuva ei vastaa todellisuutta. Suomi on saanut vuosia toistuvia huomautuksia perusturvan riittämättömästä tasosta Euroopan neuvostolta. Moni tuilla elävä suomalainen joutuu tällä hetkellä turvautumaan ruoka-apuun ja jättämään elintärkeitä asioita, kuten lääkkeitä, ostamatta. Näiden ihmisten elämä on kaukana helposta.

Tämän lisäksi on tunnistettava se tosiasia, että Suomessa on samanaikaisesti massatyöttömyys eikä riittävästi työpaikkoja kaikille. Näissä olosuhteissa hallituksen politiikka, joka perustuu lähes yksinomaan työttömien ruoskimiseen ei

toimi. Työttömyyskriisiin vastaaminen edellyttää työn kysynnän vahvistamista ja työpaikkojen lisäämistä. Työntekijöiden aseman heikentämisen sijasta työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksia ja työhyvinvointia on myös parannettava.

Vasemmiston vaihtoehdossa me tarjoamme ihmisille parempaa työelämää ja paremmat mahdollisuudet työllistyä. Me ensinnäkin peruisimme hallituksen tekemiä leikkauksia julkiselle sektorille, mikä tarkoittaisi menetettyjen työpaikkojen palauttamista valtiolle, kuntiin ja hyvinvointialueille. Toisekseen me säätäisimme pitkäaikaistyöttömien työtakuun, panostaisimme työllisyyspalveluihin ja helpottaisimme osa-aikaisen työn vastaanottamista. Kolmanneksi me tekisi rakennuslalle määräaikaisen elvytyspaketin, jolla voitaisiin vauhdittaa investointihankkeiden liikkeelleläähtöä ja työllisyyden elpymistä.

Vasemmistoliitto haluaa parantaa suomalaisen työelämän laatua ja vahvistaa työntekijöiden neuvotteluvoimaa. Peruisimme Orpon hallituksen lakko-oikeuteen ja työsuhteturvaan tekemät

heikennykset, vientivetoisen työmarkkinamallin sekä muut työntekijöihin kohdistuvat heikennykset. Kitkisimme määrätietoisesti ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä ja riistotaloutta mm. lisäämällä työsuojeluvalvonnan resursseja, kriminalisoimalla alipalkkauksen ja antamalla ammattiliitoille kanneoikeuden.

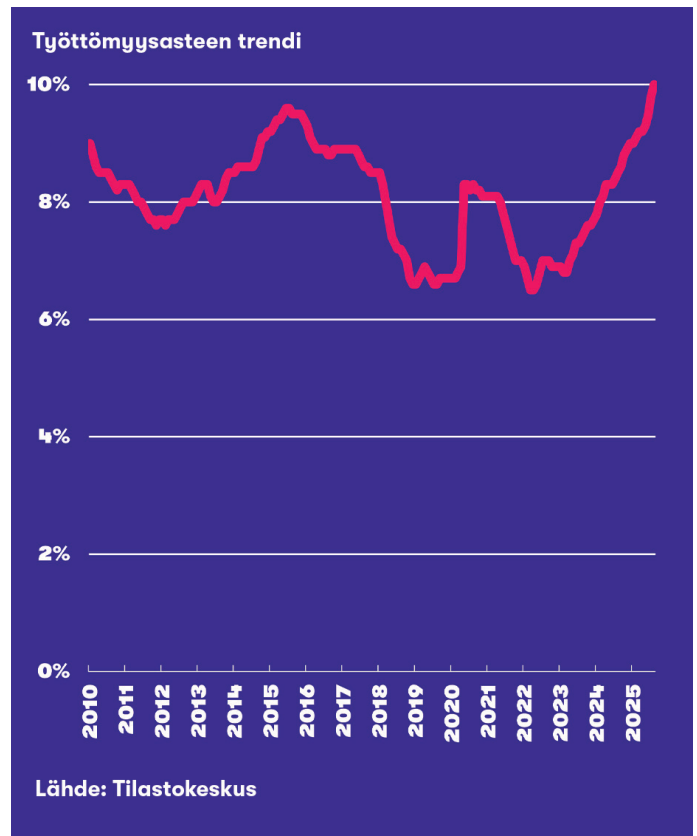
Pitkäaikaistyöttömyys on Suomen suurin työvoimapolitiittinen ongelma. Sitä ei ratkaista työttömyysturvaa leikkaamalla tai sen ehtoja kiristämällä, vaan henkilökohtaisella ohjauksella, tuella, riittävillä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluilla ja tarvittaessa koulutuksella. Työttömille pitää säätää työtakuu eli taata oikeus palkkatuettuun työpaikkaan 12 kuukauden työttömyyden jälkeen. Työttömien palveluprosessiin liittyvästä yksityiskohtaisesta sääntelystä, kuten työhakemustehtailusta, tulee luopua, ja resurssit kohdistaa aidosti yksilöiden tarpeita vastaaviin palveluihin.

Vaikeasti työllistyviä ihmisiä ei saada työmarkkinoille heidän tilannettaan kurjistamalla.

Oikeistohallitus on romuttanut työttömien kannusteet tehdä lyhytkestoista tai osa-aikaista työtä poistamalla suojaosat työttömyysturvasta ja asumistuesta. Hallitus ei ymmärrä, etteivät kaikki ihmiset voi tehdä koko-aikatyötä. Sitä ei ole kaikille tarjolla, kaikkien työkyky ei riitä koko-aikatyöhön, eikä kaikkien elämäntilanne mahdollista koko-aikaista työskentelyä. Osa-aikainen tai keikkaluonteinen työnteko on useimmiten työttömyyttä parempi vaihtoehto ihmisille itselleen ja koko yhteiskunnalle.

Vasemmiston mielestä palkan ja sosiaaliturvan yhteensovittamista pitääkin parantaa eikä heikentää. Työttömyysturvabyrokratiaa pitää keventää luopumalla karensseista sekä opiskelun ja pienimuotoisen yrittäjyyteen liittyvistä rajoituksista, joilla on ainoastaan passivoiva vaikutus. Työttömyysturvan suojaosa tulee palauttaa ja korottaa 500 euroon, jotta lyhytkestoisen tai osa-aikaisen työn vastaanottaminen olisi nykyistä kannustavampaa.

Pakkoyrittäjyys ja työsuhteiden naamiointi yrittäjyydeksi tulee kitkeä työelämästä. Samalla yrittäjyydestä on tehtävä nykyistä houkuttelevampi vaihtoehto niille, joilla on siihen aidosti kiinnostusta.

Diagrammi: Työttömyysasteen kehitys Suomessa.

Vasemmistoliiton vaihtoehdossa yrittäjien ja itsensä työllistäjien sosiaaliturvaa vahvistetaan muun muassa yhdistelmävakuutuksen käyttöönotolla. Arvonlisäverovelvollisen toiminnan alarajan nostaminen 30 000 euroon nykyisestä 20 000 eurosta vähentää pienyrittäjien hallinnollista rasitetta ja laskee yrittämisen kynnystä.

Vaikeasti työllistyviä ihmisiä ei saada työmarkkinoille heidän tilannettaan kurjistamalla. Työkyvyn ja osaamisen vahvistaminen, syrjinnän ehkäiseminen, työn mukauttaminen ja työpaikkojen tukeminen sekä välityömarkkinoiden ja työllisyyspalveluiden kehittäminen ovat avain vaikeammin työllistyvien työllisyyden tukemiseen. Mielenterveyden häiriöihin sairastuneiden henkilöiden työllistymistä tukevaa IPS-toimintamallia on laajennettava, ja sille tulee osoittaa pysyvä rahoitus.

Työnantajien vastuuta sosiaalisessa työllistämisessä on lisättävä, ja julkisissa hankinnoissa tulee mahdollisuuksien mukaan edellyttää sosiaalista työllistämistä. Vammaisten oikeutta palkkatyöhön pitää vahvistaa, ja siihen liittyen tulee selvittää mahdollisuutta asettaa työnantajille velvoite vammaisten työllistämiseen, kuten esimerkiksi Saksassa.

Työssäkäyvien köyhien joukossa yksinhuoltajaäitien osuus on suuri. Varsinkin vuorotöitä voi olla mahdoton ottaa vastaan, jos kotona on pieniä koululaisia. Pienille koululaisille tulisikin tarjota vuorohoitoa.

Vasemmistoliiton vaihtoehto palauttaa työpaikkoja ja tukee työllistymistä:

- Perutaan oikeistohallituksen julkiselle sektorille tekemät leikkaukset.
- Osoitetaan 32 miljoonaa Itä-Suomen taloudellisen kehityksen ja työllisyyden tukemiseksi.
- Säädetään työtakuu pitkäaikaistyöttömille ja osoitetaan tälle 100 miljoonan rahoitus.
- Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden rahoitusta kasvatetaan 37 miljoonalla eurolla.
- Korotetaan työttömyysturvan suojaosa 500 euroon.
- Hallituksen tekemät työntekijöiden asemaa ja oikeuksia heikentävät lakiehdotukset perutaan.
- Työttömyysturvabyrokratiaa ja työttömien palveluprosessin sääntelyä kevennetään, jotta resurssit kohdistuisivat nykyistä tarkoituksenmukaisemmin. Samalla työttömyysturvan sanktioiden kiristykset perutaan.
- Otetaan käyttöön työttömyysturvan yhdistelmävakuutus, jolloin itsensä työllistäjä voi vakuuttaa samanaikaisesti sekä työntekijä- että yrittäjälähteistä saamansa tulot.
- Arvonlisäverovelvollisen toiminnan alarajan nostaminen 30 000 euroon nykyisestä 20 000 eurosta vähentää pienyrittäjien hallinnollista rasitetta ja laskee yrittämisen kynnystä.
- Mielenterveyden häiriöistä kärsivien työllistymistä tukevaa IPS-toimintamallia laajennetaan ja se vakiinnutetaan valtakunnalliseksi. Tähän osoitetaan 5 miljoonan euron määräraha.
- Vuorohoitoa tarjotaan myös pienille koululaisille vanhemman tai vanhempien työnteon helpottamiseksi ja lasten hyvinvoinnin parantamiseksi.
- Valmistellaan ja käynnistetään työajan lyhentämisen kokeilu, ja varataan tähän 5 miljoonaa euroa.
- Jatketaan Marinin hallituksen käynnistämää työn ja hyvinvoinnin kehittämisohjelmaa ja lisäresursoidaan sitä 5 miljoonalla eurolla.
- Työsuojausvalvontaa tehostetaan ja sen rahoitusta kasvatetaan 5 miljoonalla eurolla. Lisäksi kriminalisoidaan alipalkkaus ja säädetään ammattiliitoille kanneoikeus.

1.2 Tuemme rakentamisen elpymistä ja rakennusalan työllisyyttä

Rakennusala on edelleen syvässä ahdingossa. Vuosien 2022 ja 2023 korkotason nousut johtivat rakentamisen jyrkkään hiipumiseen, mikä lisäsi myös alan työttömyyttä ja lomautuksia. Rahapolitiikan keventyminen ei ole riittänyt palauttamaan rakennusalaan pitkittyneestä lamasta. Rakennusala tarvitsee kohdennettua elvytystä.

Kaksi suurta, mutta julkisessa keskustelussa vähemmälle huomiolle jäänyttä Orpon hallituksen rakenteellista asuntopoliittista heikennystä ovat Valtion asuntorahaston sulauttaminen valtion budjettiin sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen lakkauttaminen itsenäisenä virastona. Valtion asuntorahaston (VAR) varojen sulauttaminen osaksi valtion budjettia käytännössä poistaa sosiaaliselle asuntotuotannolle korvamerkityt rahat. Hallituksen asuntopoliittinen suunnanmuutos on ennen kaikkea ideologinen, ja se tulee lisäämään maksuhäiriöitä, häätöjä ja asunnottomuutta.

Oikeistohallituksen linjaus Aran myöntämien avustusten alas ajamiseksi osaltaan pahentaa rakennusalan suhdannetilannetta, lisää työttömyyttä, vähentää kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen saatavuutta ja nostaa yleistä vuokratasoa. Ara on tähän asti kyennyt myöntämään korkotukilainoja joustavasti valtion asuntorahastosta. Valtiolla on siis ollut suhdannepoliittinen työkalu, jolla on voitu tukea rakennusalaan taantumassa. Hallitus vähentää korkotukilainojen myöntövaltuuksia merkittävästi. Kun tänä vuonna valtuudet ovat 1,75 miljardia, vuonna 2027 ne ovat enää 500 miljoonaa euroa. Yhdessä hallituksen aiempien asuntotuotantoon kohdistuvien leikkausten kanssa, tämä tulee tarkoittamaan kohtuuhintaisten asuntotuotannon romahduttamista Suomessa.

Vasemmistoliitto peruisi päätökset sulauttaa VAR valtion budjettitalouteen ja lakkauttaa Ara itsenäisenä virastona, jotta korkotukilainojen myöntäminen olisi joustavaa myös tulevaisuudessa. Me myös kasvattaisimme Aran valtuuksia ja sisällyttäisimme näihin valtuuksiin muun muassa energia-avustuksen, erityisryhmien investointiavustuksen ja hissi- ja esteettömyysavustuksen.

Lisäksi esitämme mittavaa kertaluonteista investointitukipakettia rakennusalan ja sen työllisyyden vahvistamiseksi. Asuinyhteisöille suunnattu suhdanneavustus vauhdittaisi tarpeellisia uudis- ja korjausrakennushankkeita ja elvyttäisi merkittävästi alan kysyntää.

Kuntien ja hyvinvointialueiden rakentamisen tukipaketti kannustaisi toteuttamaan tarpeelliset ja joissain tapauksissa hyvin pitkään lykätty rakennushankkeet nyt. Tukien avulla voidaan esimerkiksi korjata homekouluja ja muita sisäilmaongelmista kärsiviä kiinteistöjä, toteuttaa energiatehokkuus- ja lämmitystaparemontteja ja käynnistää muita tärkeitä korjaus- ja uudisrakennushankkeita.

Valtion asuntorahastosta maksettava peruskorjausavustustulee palauttaa, sillä korjaushankkeilla on merkittävä taloudellinen vipuvoima: peruskorjausavustuksella voidaan saada liikkeelle merkittävä määrä korjaushankkeita, jotka puolestaan työllistävät ihmisiä ja tuovat verotuloja. Peruskorjausavustuksilla on merkittävä kerroinvaikutus: esimerkiksi 10 prosentin hankekohtaisen avustuksen myöntäminen sadan miljoonan euron edestä voisi tuottaa miljardin euron edestä korjausrakentamista. Tällä on huomattavat työllisyys- ja kansantaloudelliset vaikutukset. Jokaisesta korjausrakentamiseen käytetystä eurosta palautuu yhteiskunnalle veroina ja veroluonteisina maksuina noin 47 senttiä.

Korjaushankkeilla on merkittävä taloudellinen vipuvoima.

Hallitus poisti nuorten ensiasuntojen ostajien varainsiirtovapauden ja laski varainsiirtoveroa vuoden alussa. Muutosten vaikutus on valtiontaloutta pysyvästi heikentävä, eikä niillä ole yhteiskunnallisia hyötyjä. Taloudellinen hyöty painottuu ylimpiin tuloluokkiin, kun taas monien ihmisten ensiasunnon ostaminen vaikeutuu. Vasemmisto palauttaisi varainsiirtoveron vuoden 2023 tasolle. Kuitenkin ensiasunnon ostajien verovapaus kuuluisi kaikille iästä riippumatta.

Orpon hallituksen päätös puolittaa asumisneuvonnan resurssit on suora leikkaus kaikkein vaikeimmassa asemassa oleville ihmisille: asumisneuvonnalla on kyetty ennaltaehkäisemään häätöjä ja varmistamaan, että ihmisillä säilyy katto pään päällä. Häätöjen määrän on jo raportoitu lähteneen merkittävään kasvuun ja asumisneuvontaa tarvittaisiin enemmän kuin pitkään aikaan. Vasemmistoliitto lisäisi asumisneuvonnan resursseihin kolme miljoonaa euroa.

Vasemmistoliiton vaihtoehdossa helpotetaan rakennusalan tilannetta ja lisätään kohtuuhintaisia asuntoja:

- Valtion asuntorahaston lakkautus perutaan ja Aran valtuuksia kasvatetaan. Aran valtuuksiin sisältyy mm. energia-avustus, käynnistysavustus, kunnallistekniikka-avustus, maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksiin liittyvä avustus, erityisryhmien investointiavustus sekä hissi- ja esteettömyysavustus.
- Otetaan käyttöön väliaikainen 100 miljoonan euron rakennusalan suhdanneavustus. Asuinyhteisöt voivat käyttää avustusta uudis- ja korjausrakentamiseen.
- Palautetaan tuet öljy- ja kaasulämmitteisten asuinkiinteistöjen lämmitystaparemontteihin sekä kuntien kiinteistöjen öljylämmityksestä luopumiseen
- Palautetaan 2 miljoonaa euroa korjaustoiminnan avustuksiin. Näillä parannetaan muun muassa rakennusten esteettömyyttä.
- Myönnetään 100 miljoonan euron väliaikainen suhdanneavustuspaketti kunnille ja hyvinvointialueille tarpeellisten rakennushankkeiden toteuttamisen tukemiseen.
- Palautetaan Valtion asuntorahastosta maksettavia korjausavustuksia 100 miljoonan euron edestä.
- Asumisneuvonnan rahoitusta kasvatetaan 3 miljoonalla eurolla asumisen turvaamiseksi sekä häätöjen ehkäisemiseksi
- Vasemmisto palauttaisi varainsiirtoveron vuoden 2023 tasolle. Kuitenkin ensiasunnon ostajien verovapaus kuuluisi kaikille iästä riippumatta.

1.3 Tuemme luovia aloja ja sen tekijöitä

Taidetta ja kulttuuria ei ole ilman sen tekijöitä, ja hallituksen leikkaukset lisäävät kulttuurialan työttömyyttä. Taiteentekijöiden toimeentulon vahvistaminen on yksi tärkeimmistä edellytyksistä suomalaisten kulttuurin ja taiteen tulevaisuudelle. Luovan työn merkitys kansantaloudessa on myös tunnistettava paremmin.

Kulttuuriala on noin kolme prosenttia Suomen BKT:sta. Taide-, kulttuuri- ja tapahtuma-alat työllistävät yhteensä yli 300 000 ihmistä. Kyseessä on noin 16,8 miljardin euron suuruinen talous, jolla on merkittävä kasvupotentiaali. Kulttuurialan hiilijalanjälki on myös verrattain pieni, joten sen kasvua on tuettava osana reilua siirtymää ja Suomen elinkeinorakenteen uudistumista. Tämän lisäksi kulttuuri- ja taidekenttä on merkittävä elinvoimatekijä, jonka vaikutukset myös muiden alojen, kuten matkailu-, kuljetus- ja ravintola-alan työllisyyteen ja toimintamahdollisuuksiin ovat huomattavia.

Oikeistohallitus on ajanut kulttuurialan syvään ahdinkoon. Hallituksen päätös siirtää esitysten pääsylippujen, kirjojen ja taideteosten arvonnalisäverokanta 10 prosentista 14 prosenttiin osui erityisen kovaa kulttuuri- ja taidekenttään sekä tapahtuma-alaan. Varsinkin esittävä taide toipuu edelleen koronapandemiasta. Ala tarvitsee pitkäjänteistä tukea ja rahoituksen ennakoitavuutta, ei lyhytnäköisiä ja rajuja leikkaukset. Esimerkiksi kirjojen siirtyminen 14 prosentin verokantaan tarkoitti sitä, että valtio saa myydystä kirjasta enemmän kuin sen tekijä, kirjailija itse. Lisäksi Suomi siirtyi korotuksen jälkeen yhdeksi raskaimmin kirjoja verottavista maista Euroopassa. Kirjojen arvonnalisäveron noston kansantaloudellinen merkitys on vähäinen, mutta kirjallisuuden, kirjailijoiden ja lukutaidon tukemiselle kyseenalainen. Kirjojen arvonnalisävero olisikin laskettava nolnaan.

Luovien alojen kasvupotentiaali toteutuu ainoastaan, jos niihin panostetaan. Oikeistohallituksen leikkausten sijasta

vasemmistoliitto investoisi luoviin aloihin. Taiteen ja kulttuurin riittävä valtionrahoitus on turvattava. Sen lisäksi, että peruisimme hallituksen leikkaukset kulttuuriin ja kasvattaisimme taiteen ja kulttuurin muuta julkista rahoitusta 28 miljoonalla eurolla, kasvattaisimme audiovisuaalisen alan tuotantotukea 8 miljoonalla eurolla ja Suomen elokuvasäätien rahoitusta miljoonalla eurolla. Kulttuurialan palveluiden siirtäminen takaisin 10 prosentin verokantaan tukisi myös Suomen kulttuurialaa.

Alueellisesta näkökulmasta Suomen sisäiset erot ovat hyvin suuria. Taloudellisesti vahvat alueet kykenevät panostamaan kulttuuripalveluihin sekä luovuutta edistäviin toimintaympäristöihin. Hallituksen leikkaukset heikentävät entisestään kulttuurin alueellista saavutettavuutta. Kulttuuriin panostaminen on myös alueiden elinvoiman tukemista.

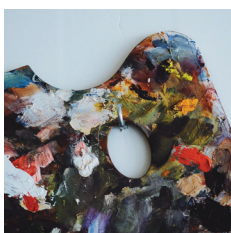
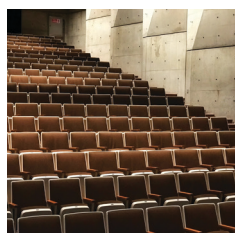
Kulttuurilla on merkittävä osansa myös harrastustoimintana vauvasta vaariin. Harrastustoiminnan toteuttamiseen tarvitaan kulttuurin ammattilaisia. On pidettävä huoli siitä, että taide ja kulttuuri, kuten taiteen perusopetus,

Kulttuuriin panostaminen on alueiden elinvoiman tukemista.

ovat myös harrastuksina saavutettavia kaikille perheen tulotasoon tai kielitaitoon katsomatta. Hallitus on jo heikentänyt myös kulttuurin harrastusmahdollisuuksia vapaan sivistystyön leikkauksillaan.

Vasemmistoliiton vaihtoehto vahvistaa mahdollisuuksia taiteen ja kulttuurin tekemiseen ja kokemiseen:

- Pilotoidaan taiteen perusopetuksessa tasa-arvorahaa, joka mahdollistaisi taiteen harrastamisen nykyistä useammille perheille. Tähän osoitetaan 5 miljoonan euron rahoitus.
- Yksityisen kopiointin hyvitysmaksujärjestelmä uudistetaan ja resurssoidaan leikkausten sijasta, jotta voimme paremmin turvata tekijöille ja luovalle alalle ennakoitavuutta ja jatkuvuutta.
- Vasemmistoliitto siirtäisi kulttuuripalvelut takaisin 10 prosentin verokantaan.
- Lasketaan kirjojen arvonnäkövero nolleen lukemisen ja lukutaidon tukemiseksi sekä kirjailijoiden toimeentulon vahvistamiseksi.
- Säilytetään vähälevikkisen tietokirjallisuuden, lastenkirjallisuuden ja selkokielen kirjallisuuden sekä kulttuurilehtien ostotuki kirjastoille ja osoitetaan siihen 1 miljoonan euron rahoitus.
- Panostetaan taidetestaajien rahoitukseen 1,4 miljoonalla eurolla.
- Kasvatetaan audiovisuaalisen alan tuotantotukea 8 miljoonalla eurolla.
- Perutaan hallituksen leikkaukset avustuksiin taiteen ja kulttuurin edistämiseen sekä esittävän taiteen ja museoiden valtionosuuksiin ja avustuksiin.
- Edellä mainittujen panostusten lisäksi kasvatetaan taiteen ja kulttuurin muuta julkista rahoitusta 28 miljoonalla eurolla.

1.4 Edistämme maahanmuuttaneiden työllisyyttä ja kotoutumista

Suomen väestö ikääntyy, elinikä pitenee ja syntyvyys laskee, mikä vähentää työikäisten määrää. Ikärakenteen muutos heikentää vanhushuoltosuhdetta ja aiheuttaa paineita julkiselle taloudelle kun erityisesti hoivamenot kasvavat.

Kuten muutkin ikääntyvät Euroopan maat, Suomi tarvitsee maahanmuuttajia. Hallitus tekee kuitenkin kaikkensa vaikeuttaakseen Suomeen muuttamista ja asettumista tehden ihmisten kotoutumisesta ja työllistymisestä entistä vaikeampaa. Esimerkiksi niin sanottu kolmen kuukauden sääntö, jonka mukaan ihmisen on poistuttava maasta, mikäli ei ole löytänyt uutta työtä kolmessa kuukaudessa edellisen työsuhteen päättymisen jälkeen, on järjetön. Kuka enää uskaltaa muuttaa Suomeen rakentamaan uutta elämää, jos hänet voidaan karkottaa muutamassa kuukaudessa? Oleskelulupiin tehdään edelleen kiristyksiä ja on selvää, että inhimillisen hinnan lisäksi päätökset ovat pitkällä aikavälillä haitallisia Suomen väestökehitykselle.

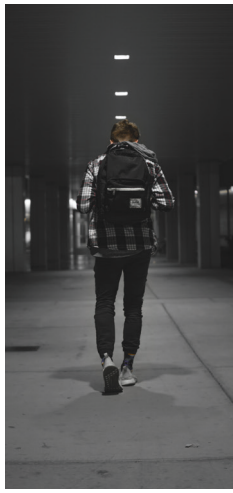
Kotoutumiseen panostaminen parantaa työllistymistä ja ehkäisee lisäkustannuksia. Vuodesta 2024 alkaen vastuu kotoutumis- palveluista siirtyi kunnille valmiiksi alijäämäisenä ja hallitus on jatkanut kuntatalouden ja palvelutarjonnan rapauttamista.

Vasemmistoliitto peruisi maahanmuuton tiukennukset ja leikkaukset kotoutumiseen sekä kehittäisi kotoutumista palveluiden karsimisen sijaan. Kieli- ja kotoutumiskoulutuksen laatukriteerit on määritettävä laintasolla niin, että koulutus on aidosti työllistymistä tukevaa. Samalla on tavoitettava nykyistä paremmin vaikeammin työllistyviä ryhmiä, kuten perhesiteen perusteella maahan tulleet naiset.

Marinin hallituksen tekemää työtä työlupa- prosessien sujuvoittamiseksi tulee jatkaa. Samalla ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä on kitkettävä määrätietoisesti, muun muassa kriminalisoimalla alipalkkaus, antamalla ammattiliitoille kanneoikeus ja tehostamalla työsuojeluvalvontaa. Myös veronumeron käyttöä on laajennettava ja tilaajavastuuta koko hankintaketjusta on vahvistettava.

Vasemmistoliiton vaihtoehto edistää maahanmuuttaneiden työllisyyttä ja kitkee ulkomaisten työntekijöiden hyväksikäyttöä:

- Laadukkaat ja riittävät kotoutumispalvelut turvataan perumalla hallituksen tekemät aiemmat 58 miljoonan leikkaukset kotoutumispalveluihin.
- Rätätälöidään erityiskohdennettuja kotoutumispalveluita tietyille maahanmuuttajaryhmille, kuten pakolaisena tai perhesiteen perusteella maahan tulleeille naisille. Osoitetaan tälle 5 miljoonan euron rahoitus.
- Kansainvälisten opiskelijoiden työelämäyhteyksiä ja sosiaalista integraatiota vahvistetaan, ja tähän osoitetaan 500 000 euron hankeraha.
- Perutaan kaikki Suomeen muuttaneiden oikeuksien ja aseman heikennykset, ml. "kaistanvaihdon" estäminen, kansainvälisen suojelun lupien lyhentäminen sekä karkotuslaki, jonka mukaan on poistuttava maasta, mikäli ei ole löytänyt uutta työtä kolmessa tai kuudessa kuukaudessa edellisen työsuhteen päättymisen jälkeen.
- Kitketään ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä kriminalisoimalla alipalkkaus, antamalla ammattiliitoille kanneoikeus ja tehostamalla työsuojeluvalvontaa.
- Rakennustyömailla ja telakoilla käytössä oleva pakollinen veronumero laajennetaan muille riskialueille, kuten ravintoloihin ja matkailualalle.
- Tilaajavastuu ulotetaan koko hankintaketjuun.
- Helpotetaan ulkomaisten tutkintojen hyväksilukemista.
- Määritetään kotoutumiskoulutuksen keskeiset laatukriteerit laintasoisesti ja siirretään kotoutumiskoulutusten järjestäminen opetus- ja kulttuuriministeriölle.

2 KOHTI TASA-ARVOISEMPAA SUOMEA

Eriarvoisuuden torjuminen on vasemmistolle ensisijainen poliittinen tavoite. Nykyinen tilanne, jossa monet pienituloiset joutuvat valitsemaan ruuan ja lääkkeiden välillä samalla kun suurituloisille jaetaan yhä uusia veroetuja, ei ole oikein. Se ei ole myöskään taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti kestävä.

Oikeistohallitus on kasvattanut eriarvoisuutta Suomessa leikkaamalla sosiaaliturvasta ja keventämällä erityisesti suurituloisten verotusta. Oikeistohallituksen leikkauspolitiikan seurauksena asunnottomuus on kääntynyt Suomessa ensimmäistä kertaa nousuun 12 vuoden laskun jälkeen. Myös ruoka-avun tarve, ylivelkaantuminen ja erilaiset sosiaaliset ongelmat ovat lisääntyneet. STM on arvioinut vuosina

2024–2025 tehtävien sosiaaliturvaleikkauksien lisäävän pienituloisuutta 110 000 henkilöllä, joista 27 000 on lapsia. Kun lisäksi huomioidaan ensi vuoden budjettiin sisältyvä toimeentulotuen kokonaisuudistus, pienituloisuus kasvaa noin 124 000 henkilöllä, joista 31 000 on lapsia. Tämän päälle hallituksen ensi vuoden verotusmuutokset lisäävät eriarvoisuutta ja kaikista rikkaimmat suomalaiset hyötyvät niistä eniten.

Vasemmistoliiton vaihtoehto vähentäisi sekä tulo- että varallisuuseroja Suomessa, ja parantaisi erityisesti pienituloisten toimeentuloa. Ei ole hyväksyttävää, että nykypäivän Suomessa ihmiset näkevät nälkää tai joutuvat jättämään tärkeitä ostoksia, kuten lääkkeitä, tekemättä rahanpuutteen takia.

2.1. Parannamme toimeentuloa, alennamme elinkustannuksia ja vähennämme köyhyyttä

Vuoden 2026 budjetissaan Orpon hallitus jatkaa kaikkein köyhimpien suomalaisten kurittamista ja pohjoismaisen hyvinvointivaltion alas ajamista. Erityisesti toimeentulotukeen kohdistuvat leikkaukset kiihdyttävät eriarvouskriisiä, ja tulevat lisäämään entisestään jo kasvuun kääntynyttä asunnottomuutta ja ruoka-avun tarvetta.

Hallituksen leikkauksilla sosiaaliturvaan ei ole ollut luvattuja positiivisia vaikutuksia työllisyyteen. Ne ovat ainoastaan lisänneet epävarmuutta, eriarvoisuutta ja köyhyyttä.

Sosiaaliturvan leikkaukset kohdistuvat monilta osin samoihin kotitalouksiin, ja niiden vaikutukset kasaantuvat. Etenkin moni yksinhuoltajaperhe on menettänyt satoja euroja kuukaudessa toimeentulostaan. Kookoomuksen ja perussuomalaisten johtama oikeistohallitus lisää lapsiperheköyhyyttä tietoisesti. Tutkimusten mukaan lapsena koettu köyhyys vaikuttaa usein kielteisesti koko loppuelämään. Tämä on äärimmäisen epäinhimillistä ja tuhoisaa politiikkaa.

Hallituksen politiikka on lisännyt myös työtä tekevien köyhyyttä ja toimeentulotuen tarvetta. Hallitus on heikentänyt rajusti etenkin osa-aikaisen ja lyhytkestoisen työn kannusteita poistamalla niin sanotut suojaosat etuuksista. Vaikka tämä on jo tutkitusti vähentänyt osa-aikaista työntekoa, oikeistohallitus ei halua korjata virhettään vaan on sensijaan poistamassa suojaosan myös toimeentulotuesta.

Asumistuen jättileikkaukset ovat ajaneet koko-aikatyötäkin tekeviä pienipalkkaisia ahtaalle, sillä matalapalkka-aloilla edes koko-aikaisesta työstä maksettava palkka ei välttämättä riitä elämiseen, etenkin suurissa kaupungeissa. Asunnottomuustyön kentällä onkin jo tunnistettu työssäkäyvät merkittävänä uutena ihmisryhmänä, joka on menettänyt kotinsa hallituksen leikkausten takia.

Asumistuen leikkaukset ovat ajaneet ahtaalle myös koko-aikatyötä tekeviä.

Vasemmistoliiton vaihtoehto parantaisi kansalaisten toimeentuloa ja alentaisi elinkustannuksia. Peruisimme hallituksen tekemät sosiaaliturvan leikkaukset, jotka ajavat monia pienituloisia työssäkäyviä, lapsiperheitä, työttömiä ja opiskelijoita ahtaalle. Alentaisimme elinkustannuksia ja tekisimme sosiaaliturvaan täsmäparannuksia, jotka helpottaisivat työn ja sosiaaliturvan yhteensovittamista ja parantaisivat opiskelijoiden asemaa. Sosiaaliturvan uudistamisessa etenisimme kohti perustuloa, ja toteuttaisimme laajan perustulokehityksen.

Vasemmistoliiton vaihtoehdossa perutaan sosiaaliturvan leikkaukset:

- Sosiaaliturvan indeksikorotukset tehdään täysimääräisinä.
- Yleisen asumistuen ja eläkkeensaajien asumistuen leikkaukset perutaan.
- Työttömyysturvan leikkaukset perutaan.
- Palautetaan vuorotteluvapaajärjestelmä ja aikuiskoulutustuki.
- Toimeentulotuen leikkaukset perutaan.
- Sairauspäivärahan, kuntoutusetuuksien ja kotihoidontuen leikkaukset perutaan.
- Kotihoidontuen syrjivä "Norjan malli" perutaan.
- Työttömyysturvan sanktioihin tehdyt kiristykset perutaan.

Vasemmistoliiton vaihtoehdossa uudistetaan sosiaaliturvaa ja puretaan kannustinloukkuja:

- Perutaan hallituksen asumistuen ja työttömyysturvan suojaosien leikkaukset. Korotetaan työttömyysturvan suojaosa 500 euroon.
- Yrittäjille säädetään pysyvä oikeus työmarkkinatukeen ns. koronapoikkeuksen mukaisesti.
- Otetaan käyttöön viime hallituskaudella pitkälle valmisteltu työkyvyttömyyseläkkeen niin sanottu lineaarinen malli, joka helpottaisi työkyvyttömyyseläkkeen ja ansiotulojen yhteensovittamista. Nykyinen kuukausittainen tuloraja aiheuttaa tilanteen, jossa osa-aikaisen työn tekeminen ei ole usein työkyvyttömyyseläkkeellä oleville taloudellisesti kannattavaa.
- Eläkkeensaajien asumistukeen säädetään 300 euron suojaosa työntekoon kannustamiseksi.
- Otetaan käyttöön yhdistelmävakuutus. Yhdistelmävakuutus mahdollistaisi työttömyysturvan kerryttämisen samaan aikaan sekä palkansaajana että yrittäjänä tehdystä työstä.
- Perusturva yhtenäistetään kohti työhön kannustavaa perustuloa.
- Käytetään hallituksen verotuksen lapsivähennyksen korotukseen varaama raha lapsilisien korottamiseen. Lapsilisän korotuksesta hyötyvät kaikki lapsiperheet, kun taas lapsivähennyksen korotus ei auta pienituloisimpia perheitä.

Vasemmistoliiton vaihtoehdossa parannetaan opiskelijoiden toimeentuloa:

- Korotetaan korkeakouluopiskelijoiden opintorahaa indeksiin mukaisesti.
- Säädetään opintolainalle korkokatto ja vähennetään opintotuen lainapainotteisuutta.
- Perutaan opiskelijoiden asumistuen leikkaukset ja palautetaan opiskelijat yleisen asumistuen piiriin.
- Palautetaan aikuiskoulutustuki.

Vasemmistoliiton vaihtoehdossa pidetään arjen kulut kohtuullisena:

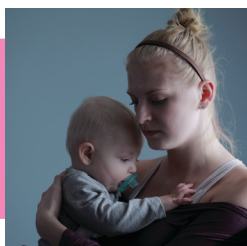
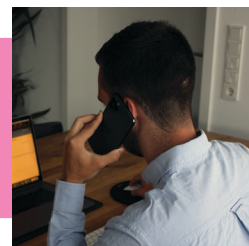
- Perutaan arvonlisäveron korotukset ja korvataan ne oikeudenmukaisemmilla verotoimilla, kuten miljonääriverolla ja yhteisöveron korotuksella.
- Kohtuullistetaan sairastamisen kuluja perumalla lääkkeiden alkuomavastuun 20 euron korotus, lääkkeiden arvonlisäveron korotus sekä sote-asiakasmaksujen korotukset.
- Palautetaan työmatkakulujen omavastuu 750 euroon työmatkaliikkumisen kulujen kompensoimiseksi ja työssäkäyntiin kannustamiseksi. Orpon hallitus nosti sen 900 euroon.
- Kasvatetaan joukkoliikennetukea 50 miljoonalla eurolla lippujen hintojen nousun ehkäisemiseksi.

Vasemmistoliiton vaihtoehto lisää tasa-arvoa ja vähentää köyhyyttä

**Pienituloinen palkansaaja,
ammattiliiton jäsen**
+ 350 euroa vuodessa

Yksin asuva
+ 380 euroa vuodessa

Yksinhuoltaja
+ 940 euroa vuodessa

Opiskelija
+ 1 740 euroa vuodessa

Pitkäaikaistyötön
+ 1 640 euroa vuodessa

2.2. Vähennämme eriarvoisuutta myös verotoimilla

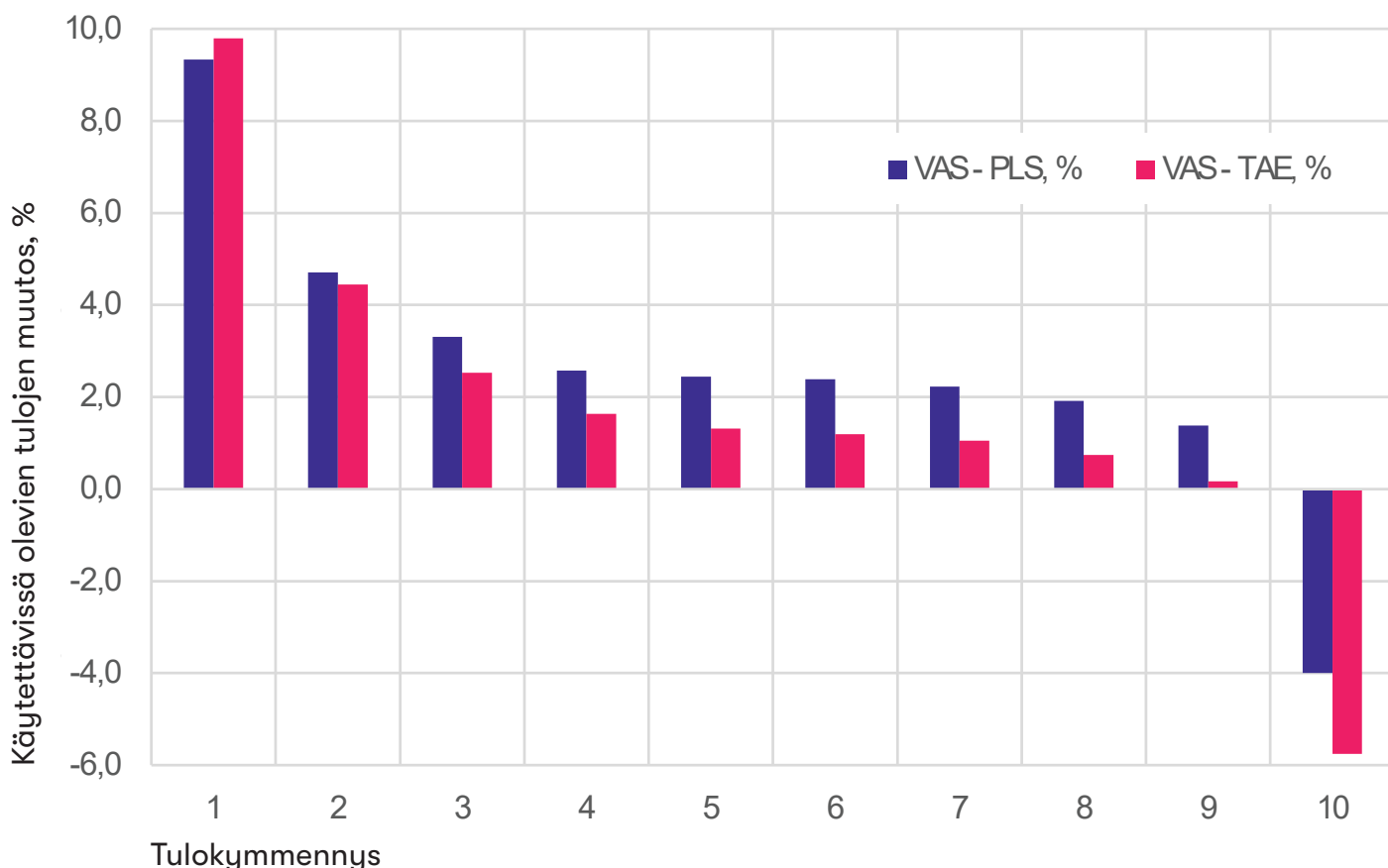
Verotuksen tehtävä on turvata hyvinvointivaltion rahoitus, tasata varallisuus- ja tuloeroja sekä ohjata ihmisten ja yritysten toimintaa. Vasemmistoliiton mielestä verotuksen peruslähdekohta tulisi olla, että veroa maksetaan maksukyvyn mukaan.

Orpon hallitus on jo aiemmin vähentänyt verojärjestelmän progressiivisuutta merkittävästi. Hallitus kevensi ensitöikseen erittäin suurituloisten verotusta nostamalla solidaarisuusveron alarajan 150 000 euroon.

Vielä vuonna 2023 ylimmän tuloluokan alaraja oli 85 800 euroa. Vasemmisto perui tämän suurituloisille kohdennetun veronkevennyksen.

Oikeistohallituksen esittämät veromuutokset vuodelle 2026 kasvattavat tuloeroja entisestään. Verotusta kevennetään eniten niiltä, joilla olisi eniten kykyä maksaa. Vasemmistoliitto ei kannata hallituksen esittämää korkeimpien marginaaliveroasteiden alentamista noin 52 prosenttiin, mikä on kaikista suurituloisimmille suomalaisille kohdennettu veronalennus.

Suomalaisten enemmistö hyötyy vasemmistoliiton vaihtoehdosta

Diagrammi: Käteen jäävien vuositulojen muutos eri tulokymmenyksissä suhteessa nykytilanteeseen ja suhteessa hallituksen budjettiesitykseen.

Siniset pylväät: Muutos suhteessa nykytilanteeseen (PLS = pysyvä lainsäädäntö).

Punaiset pylväät: Muutos suhteessa hallituksen budjettiin (TAE = hallituksen talousarvioesitys).

Emme myöskään kannata hallituksen esittämää suurten eläkkeiden lisäveron kevennystä, joka parantaa vain kaikkein suurimpia eläkkeitä saavien nettotuloja. Vasemmistoliitto ei myöskään kannata hallituksen esittämää avainhenkilöiden lähdeveron alentamista ja huojuunusta Suomeen palaaville.

Näiden muutosten lisäksi vahvistaisimme tulo-verotusasteikon progressiota. Parantaisimme pieni- ja keskituloisten työntekijöiden ostovoimaa myös siirtämällä niin sanotut kiky-maksut työnantajan maksettavaksi. Vuoden 2016 kilpailukykysojimuksessa siirrettiin palkan sivukuluja työntajilta palkansaajien maksettavaksi. Vasemmistoliitto vahvistaisi työntekijöiden ostovoimaa palauttamalla nämä palkan sivukulut takaisin työntajien maksettavaksi. Siirto tukisi myös talouskasvua, sillä riittämätön kulutuskysyntä on tällä hetkellä merkittävin kasvun este Suomessa. Palkansaajien ostovoiman vahvistaminen kiky-maksujen siirrolla olisi valtion talouden näkökulmasta kestävämpi tapa tukea palkan-saajien ostovoimaa, kuin suuret veronalennukset. Kiky-maksujen siirtäminen vahvistaisi työntekijöiden ostovoimaa yli miljardilla eurolla

Vasemmistoliitto palauttaisi yleisen ALV-kannan 24 prosenttiin.

Vasemmisto ei myöskään poistaisi työmarkkinajärjestöjen verovähennysoikeutta. Verojärjestelmässämme tulon hankkimisesta aiheutuvat menot ovat tavallisesti verotuksessa vähennyskelpoisia. Työmarkkinajärjestöt neuvottelevat jäsentensä tulonmuodostukseen ja työehtoihin liittyvistä kysymyksistä, jolla on suoraa vaikutusta jäsenten tulon hankkimisen kannalta. Etenkin pienipalkkaisilla aloilla hallituksen esittämä verovähennyksen poisto saattaa haitata järjestäytymistä ja kollektiivista neuvottelua heikentäen siten keskeisten työelämän perusoikeuksien toteutumista. Palkansaajien näkökulmasta ammattiliiton jäsenmaksun verovähennysoikeuden poistaminen voi siis johtaa heikompaan palkka- ja tuottavuuskehitykseen vielä tulevaisuudessakin. Mikäli järjestäytyminen ja työehtosopimusten yleissitovuus heikenevät, se todennäköisesti johtaa pidemmällä aikavälillä tuloerojen kasvuun.

Säilyttäisimme myös työsuhtepolkupyörien veroedun, sillä se kannustaa työntekijöitä ilmastoon ja terveyden kannalta suotuisaan käyttäytymiseen. Emme myöskään poistaisi

työntekijöiden mahdollisuutta tehdä verotuksessa työhuonevähennystä. Emme toteuttaisi lapsivähennyksen korotusta hallituksen esittämässä muodossa, vaan käyttäisimme saman rahan lapsilisien korotukseen. Lapsivähennyksestä eivät hyödy pienituloiset, joten lapsilisän korottaminen on tasa-arvoisempi toimi, joka hyödyttää myös pienituloisia.

Vasemmistoliitto palauttaisi yleisen ALV-kannan 24 prosenttiin tukeakseen pieni- ja keskituloisten ostovoimaa, kokonaiskysyntää ja talouskasvua. Yleisen ALV:n palauttaminen 24 prosenttiin tukisi myös yrityksiä. Vasemmisto tukisi pienyrittäjiä myös nostamalla arvonlisäverollisen liiketoiminnan alarajan 30 000 euroon. Siirtäisimme vuonna 2024 10 prosentin verokannassa olleet hyödykkeet ja palvelut takaisin 10 prosentin verokantaan. Hallitus siirsi hyödykkeet 14 prosentin verokantaan vuoden 2025 alussa. Siirto koskisi muun muassa lääkkeitä ja joukkoliikennettä, sekä liikunta- ja kulttuuripalveluita. Erityisesti lääkkeitä verotuksen korottaminen vuoden 2025 alussa oli epäinhimillistä, kun hallitus on muutenkin kasvattanut sairastamisen kustannuksia. Tämän lisäksi Vasemmistoliitto myös siirtäisi kuukautissuojat, inkontinenssisuojat ja lasten vaipat tähän alennetun 10 prosentin verokannan soveltamisalaan.

Vasemmistoliitto katsoo, että kaikkia tuloja tulisi kohdella verotuksellisesti samankaltaisesti. Siksi vasemmistoliiton vaihtoehdossa ansiotuloverotusasteikko ja pääoma-tuloveroasteikko yhtenäistetään, eli ansiotuloja ja pääomatuloja verotetaan samalla tavalla. Tämä yksinkertaistaa verotusjärjestelmää ja kitkee pois verokeinottelun mahdollisuuksia tulonmuunnon kautta. Esitämme lisäksi yhteisöveron maltillista korotusta. Arvonlisävero laskeminen 24 prosenttiin hyödyttäisi suurta joukkoa yrittäjiä kun taas yhteisöveron korottaminen kohdistuisi suurempiin voittoja takovaan yrityksiin. Yhteisöveron korotus kohdistuisi lähes yksinomaan suurituloisimpaan 10 prosenttiin suomalaisista, ulkomaisiin omistajiin ja joihinkin kotimaisiin institutionaalisin sijoittajiin.

Vasemmistoliiton vaihtoehto myös yhtenäistää pörssiyhtiöiden ja listaamattomien yhtiöiden verotuksen ja poistaa samalla listaamattomien yhtiöiden osinkoverohuojennuksen. Listaamattomien yhtiöiden osinkoverohuojennus mahdollistaa verokeinottelun, jonka avulla erittäin suurituloiset saavat keinoteltua veroprosenttinsa samaksi kuin vaikkapa sairaanhoitajilla. Epäoikeudenmukaisuuden lisäksi kyseinen huojuun kannustaa yrittäjiä maksamaan osinkoja investointien sijaan, mikä on haitallista talouden tuottavuudelle.

Suurten varallisuuksien ja pääomien verotusta tulee myös vahvistaa. Useimmat verotuksen asiantuntijat pitävät perintöveroa ”hyvänä verona”, koska se edistää talouden tehokasta toimintaa ja yhteiskunnallista tasa-arvoa sekä vahvistaa julkistaloutta. Perintöjen verotuksella lievennämme sukupolvesta toiseen siirtyvää epätasa-arvoa. Mikään maa ei ole täydellinen meritokratia, sillä perheen varallisuus ja tulotaso vaikuttavat ihmisten lähtökohtiin ja mahdollisuuksiin merkittävästi. Perintöjä verottamalla ja julkisilla palveluilla pystymme kuitenkin tarjoamaan ihmisille tasavertaisemmat lähtökohdat menestyä elämässä.

Kokonaisuudessaan esittämämme muutokset tekisivät Suomesta tasa-arvoisemman maan.

Suomessa lähes kaksi kolmasosaa perinnöistä on verovapaita. Valtaosa perinnöistä ja lahjoista keskittyy jo valmiiksi varakkaille. Kasvavien varallisuuserojen aikana suurten perintöjen ja lahjojen verotusta on perusteltua kiristää. Vasemmistoliiton vaihtoehdossa perintöveron ehdot palautetaan sen mukaisiksi kuin ne olivat ennen Juha Sipilän hallituksen vuoden 2017 alusta voimaan astuneita varakkaita suosivia kevennyksiä. Samalla käynnistetään laajemman perintö- ja lahjaverouudistuksen valmistelu, jossa kiristettäisiin suurten lahjojen ja perintöjen verotusta. Uudistuksessa myös helpotettaisiin pienten perintöjen vastaanottamista ja annettaisiin mahdollisuus jatkaa maksuaikaa siihen asti, että omaisuus siirtyy perinnönsaajan haltuun. Me myös alentaissimme perintöveron viivästyskoron korkomarginaalia hallituksen esityksen mukaisesti. Tämä helpottaa niitä perimistilanteita, joissa omaisuuden saanti viivästyy tai sen realisointi ei ole mielekästä.

Vasemmisto esittää lisäksi suurista omaisuuksista maksettavan maltillisen varallisuusveron, eli niin sanotun miljonääriveron käyttöönottoa. Tämä yhden prosentin suuruinen vero koskisi ainoastaan yli miljoonan euron omaisuuksia. Miljoonan euron rajaan ei lasketa mukaan oman asunnon arvoa. Miljonäärivero tasaisi varallisuus- ja tuloeroja, lisäisi verojärjestelmän progressiivisuutta, vahvistaisi julkista taloutta ja parantaisi ymmärrystä varallisuuden jakautumisesta yhteiskunnassa mahdollistamalla paremman tilastoinnin.

Myös veronkiertoon, aggressiiviseen verovälttelyyn ja harmaaseen talouteen on puututtava. Suomen veropohjassa on edelleen merkittäviä aukkoja, mikä on erityisen huolestuttavaa nyt, kun veropohja on muutenkin heikentynyt esimerkiksi valmisteverotuottojen hiipumisen vuoksi. Orpon hallituksen päätös kasvattaa suurituloisia suosivaa, läpinäkyvyyttä vähentävää ja verotuloja pienentävää osakesäästötiliä oli yksi tämän hallituksen monista askeleista väärään suuntaan.

Harmaa talous ja verovälttely aiheuttavat vuosittain valtiolle satojen miljoonien veromenetyksen. Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaan panostaminen maksaisi siis itsensä monin kerroin takaisin. Harmaa talous ei aiheuta ainoastaan verotulojen menetyksiä, vaan myös merkittäviä vahinkoja laillisesti toimiville yrittäjille, joiden kilpailuedellytykset heikkenevät. Orpon hallitus leikkaa vuoden 2026 budjetissaan edelleen verohallinnon ja tullin määrärahoja, joten niillä on vähemmän resursseja puuttua harmaaseen talouteen ja verovälttelyyn. Miksi hallitus, joka väittää haluavansa tasapainottaa julkista taloutta, helpottaa verovälttelyä? Vasemmisto ohjaisi 2 miljoonaa euroa poliisille, tullille ja verohallinnolle harmaan talouden torjumiseksi.

Kokonaisuudessaan esittämämme muutokset verotukseen ja palkan sivukuluihin parantaisivat pieni- ja keskituloisten ostovoimaa sekä vahvistaisivat verotuksen progressiota, eli ne tekisivät Suomesta tasa-arvoisemman maan.

Muutosten vaikutus pienituloisuuteen väestöryhmittäin

Ryhmä	Henkilöiden määrä
Koko väestö	-87 973
Lapset	-21 322
Yli 65-vuotiaat	-2 424
Työssä käyvät	-30 929
Ei-työlliset	-33 298
Miehet	-41 253
Naiset	-46 719

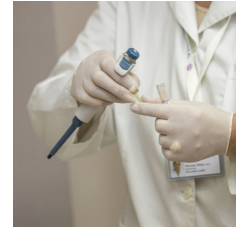
Taulukko: Vasemmistoliiton vaihtoehto nostaa yhteensä 87 973 suomalaista pienituloisuusrajan yläpuolelle.

Vasemmiston vaihtoehdossa lisätään verotuksen oikeudenmukaisuutta ja taloudellista tehokkuutta sekä vahvistetaan valtion taloutta:

- Yleinen ALV-kanta palautetaan 24 prosenttiin.
- Arvonlisäverovelvollisen toiminnan alarajan nostaminen 30 000 euroon nykyisestä 20 000 eurosta vähentää pienyrittäjien hallinnollista rasitetta ja laskee yrittämisen kynnystä.
- Korotamme yhteisöveroa yhdellä prosenttiyksiköllä.
- Siirretään vuonna 2024 10 prosentin verokannassa olleet hyödykkeet ja palvelut takaisin 10 prosentin verokantaan. Siirto koskisi muun muassa lääkkeitä ja joukkoliikennettä, sekä liikunta- ja kulttuuripalveluita. Siirretään myös kuukautissuojat, inkontinenssisuojat ja lasten vaipat tähän alennetun 10 prosentin verokannan soveltamisalaan.
- Perumme kiky-sopimuksen epäoikeudenmukaiset sosiaalivakuutusmaksujen muutokset, jotka olivat valtava tulonsiirto työntekijöiltä yrityksille. Tämä vahvistaa merkittävästi palkansaajien ostovoimaa.
- Säilytämme työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeuden.
- Säilytämme työsuhdepolkupyörien veroedun, emmekä poista työhuonevähennystä.
- Emme korottaisi lapsivähennystä, vaan käyttäisimme saman rahan lapsilisien korotukseen.
- Vahvistamme tuloverotuksen progressiota, emmekä laske korkeimpia marginaaliveroasteita. Suurituloisten maksaman niin sanotun solidaarisuusveron kevennys perutaan. Emme tekisi suurten eläkkeiden lisäveron kevennystä, joka parantaa vain kaikkein suurimpia eläkkeitä saavien nettotuloja.
- Emme tee hallituksen esittämää avainhenkilöiden lähdeveron alentamista ja huojennusta Suomeen palaaville.
- Ansiotulo- ja pääomatuloverotus yhtenäistetään niin, että niihin sovelletaan samaa asteikkoa.
- Pörssiyhtiöiden ja listaamattomien yhtiöiden verotus yhtenäistetään. Listaamattomien yritysten omistajien osinkoverohuojennus poistetaan.
- Otetaan käyttöön vasemmistoliiiton mallin mukainen, maltillinen, yhden prosentin suuruinen miljonäärivero.
- Perintöveron ehdot palautetaan sen mukaisiksi kuin ne olivat ennen Juha Sipilän hallituksen vuoden 2017 alusta voimaan astuneita varakkaita suosivia kevennyksiä. Perintö- ja lahjaveroa korotetaan prosentilla suurten omaisuuksien osalta.
- Perutaan rikkaita suosiva osakesäästötilin laajennus.
- Hallituksen varainsiirtoverotuloja pienentävät muutokset perutaan, mutta ensiasunnon ostajien varainsiirtoverovapaus säilytetään.
- Rakentamattoman tonttimaan kiinteistöveroa korotetaan prosentilla.
- Työmatkakuluvähennystä parannetaan laskemalla vähennyksen omavastuu 750 euroon per kuukausi.
- Lahjoitusten verovähennysoikeutta laajennetaan koskemaan kaikkia kansalais- ja hyväntekeväisyysjärjestöjä.
- Perutaan hallituksen tekemä olutveron kevennys.

Vasemmiston vaihtoehdossa vahvistetaan veropohjaa ja suitsitaan harmaata taloutta:

- Julkisia verotietoja laajennetaan siten, että tietoihin sisällytetään myös verovapaat osingot, saadut perinnöt ja lahjat sekä erilaisten kuori- ja muiden sijoitusjärjestelyiden piirissä oleva pääoma ja sille kertyvä tuotto.
- Otetaan käyttöön yksityishenkilöiden arvonnousuvero, joka estää Suomessa kerrytetystä omaisuudesta kannettavien verojen välttelyn siirtämällä kirjat ulkomaille.
- Toteutetaan rahoitustoimintavero.
- Osinkoverosta vapautetuille yhteisöille otetaan käyttöön maltillinen lähdevero. Vero koskee ennen kaikkia ulkomaisia institutionaalisia sijoittajia.
- Uudistetaan väliyhteisölainsäädäntöä siten, että etenkin kansainvälisten ns. pöytälaatikkoyhtiöjärjestelyiden avulla tapahtuva verovälttely vaikeutuu. Veroparatiiseissa sijaitsevien tytäryhtiöiden tulot tulee verottaa Suomessa silloin, kun tulojen taustalla ei ole tosiasiallista toimintaa yhtiön sijaintimaassa.
- Käynnistetään valmistelu Suomessa tällä hetkellä verovapaiden ulkomaisten kiinteistö- ja muiden rahastojen saattamiseksi Suomessa veronalaisiksi.
- Käynnistetään valmistelu, jotta osakesäästötilien, kapitalisaatiosopimusten ja muiden sijoitussidonnaisten vakuutus tuotteiden tuottoja voidaan verottaa vuosittain, kuten suoran sijoittamisen tapauksessa.
- Tehostetaan ulkomaalaisissa vakuutuskuorissa olevien suomalaisvarojen verotusta ja verovalvontaa.
- Lisätään omistusten ja taloudellisen vallankäytön avoimuutta muun muassa siten, että edunsaajarekisteriin ilmoitettaviksi ns. tosiasiallisiksi edunsaajiksi katsotaan kaikki, joiden suora tai välillinen omistusosuus yhtiöstä ylittää 10 prosenttia.
- Harmaan talouden torjuntaan lisätään 2 miljoonaa euroa poliisille, 2 miljoonaa euroa Tullille ja 2 miljoonaa euroa Verohallinnolle.
- Rakennustyömailla ja telakoilla käytössä oleva pakollinen veronumero laajennetaan muille riskialueille, kuten ravintoloihin ja matkailualalle.

3 HYVINVOINTIVALTION JÄLLEENRAKENNUS

Hyvinvointivaltio on muutakin kuin vain julkisen talouden kuluerä. Se on arvokas instituutio, joka varmistaa jokaiselle suomalaiselle mahdollisimmat tasavertaiset lähtökohdat elämässä. Hyvinvointivaltio antaa ihmisille paremmat edellytykset edetä elämässä omalla osaamisellaan ja työpanoksellaan.

Hyvinvointivaltiossa perheen varallisuus ei määritä, mitä ihminen voi elämässään tehdä. Hyvinvointivaltio on ihmisen apuna juuri silloin apua tarvitaan eniten - olisi kyse sitten sairastumisesta ja työttömyydestä tai vaikkapa perheen lisäyksestä.

3.1. Toimivat sote-palvelut koko Suomeen

Oikeistohallitus on ajamassa julkista sosiaali- ja terveydenhuoltoa hallitsemattomaan kriisiin. Hallitus on päättänyt käyttää vaalikauden aikana satoja miljoonia euroja terveysfirmojen voittojen paisuttamiseen. Samalla hoitohenkilöstöä irtisanotaan ympäri Suomea, ja kaikesta leikataan aina lastensuojelusta vanhuspalveluihin. Hallitus ei ole tuonut eduskuntaan ainoatakaan esitystä, joka millään tavalla helpottaisi hyvinvointialueiden vaikeaa taloustilannetta. Vasemmistoliiton vaihtoehdossa perutaan Orpon hallituksen tekemät sote-leikkaukset ja uudistetaan sote-rahoitusta kestävämmäksi. Hyvinvointialueille varataan akuuteimpaan tarpeeseen 200 miljoonaa euroa lisärahoitusta, jotta palveluiden hallitsemattomalta alasajolta ja irtisanomisilta vältyttäisiin.

Oikeistohallitus on pidentänyt perusterveydenhuollon hoitotakuuta 14 vuorokaudesta kolmeen kuukauteen. Hoitoonpääsyn vaikeuttaminen perusterveydenhuollossa on järjetöntä politiikkaa, joka heikentää kansalaisten

terveyttä. Se johtaa kasvaviin erikois-sairaanhoidon kustannuksiin, kun sairauksia ei saada hoidettua ajoissa. Hallitus käyttää yksityisen sairaanhoidon Kela-korvauksien korottamiseen suurin piirtein saman verran rahaa, kuin hoitotakuusta leikataan. Tähän asti korotetut Kela-korvaukset eivät kuitenkaan todistettavasti ole vaikuttaneet hoitojonoihin, vaan ne ovat valuneet terveysfirmojen nouseviin hintoihin.

Vasemmistoliitto katsoo, että Kela-korvauksiin hukatut rahat tulisi käyttää julkisen perusterveydenhuollon vahvistamiseen siten, että hoitotakuu kiristetään asteittain 7 vuorokauteen. Samalla on kehitettävä omalääkäri- ja omahoitaja-malleja, joilla turvataan hoidon jatkuvuutta ja päästään parempiin tuloksiin niin terveyden kuin talouden näkökulmasta. Erikoissairaanhoidon keskittäminen ja sairaalaverkon alasajaminen on lopetettava, ja hyvinvointialueille tulee antaa oma päätösvalta sairaalaverkkonsa kehiittämisestä.

Hallitus esittää ensi vuodelle 50,9 miljoonan euron leikkauksia vanhuspalveluihin. Esityksellä leikattaisiin sekä kotihoidon että ympärivuorokautisen resursseja ja henkilöstöä. Tämä tulee tarkoittamaan vanhuspalveluiden laadun heikentymistä edelleen. Hallitus kohdistaa uusia sote-leikkauksia myös vammaispalveluihin rajoittamalla vammaispalvelulain soveltamis-alaa elämänvaiheen perusteella. Käytännössä 20 miljoonan euron leikkaus tulee jättämään monet ikääntyneet vammaiset kokonaan tarvitsemiensa vammaispalveluiden ulkopuolelle. Vasemmistoliitto ei hyväksy ikäihmisten tai vammaisten palveluiden leikkaamista.

Hallitus on ollut haluton uudistamaan sote-rahoitusta ilmeisistä korjaustarpeista huolimatta, eikä ole edelleenkään tuonut eduskuntaan esitystä hyvinvointialueiden alijäämien kattamisvelvoitteen pidentämisestä.

Soten rahoitusmalli tulee uudistaa kokonaisuudessaan.

Näin siitä huolimatta, että on jo pitkään ollut selvää, ettei suurin osa alueista pysty kattamaan alijäämiä voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Sote-rahoitusmalli tulisi kokonaisuudessaan uudistaa siten, että hyvinvointialueiden alijäämän kattamisvelvoite pidennetään neljään vuoteen, hyvinvointialueiden kustannusindeksi päivitetään vastaamaan paremmin alueiden todellisia menoja, ja investointisääntelyä kehitetään. Hyvinvointialueille tulisi antaa verotusoikeus, jotta ne voisivat kehittää toimintaansa pitkäjänteisesti ja vastuullisesti. Esitämme myös muutoksia hyvinvointialueiden työnantajapolitiikkaan, vahvempaa henkilöstön osallistamista sekä rajoituksia vuokratyövoiman ja ostopalveluiden käyttöön.

Työvoimapula on sosiaali- ja terveyspalveluiden keskeinen ongelma. Ongelma koskee lääkäreiden ja hoitajien lisäksi muun muassa sosiaalityöntekijöitä ja psykologeja. Hyvinvointialueiden työvoimapulan ratkaisemiseksi julkisten sote-palveluiden johtamista, palkkausta ja työhyvinvointia tulisi parantaa alan veto- ja pitovoiman parantamiseksi. Sot ammattilaisten koulutusmäärien pitää vastata alan tarpeita, ja ulkomailta muuttaneiden ammattilaisten osaamisen tunnistamisen ja täydentämisen prosesseja tulee sujuvoittaa.

Oikeistohallituksen politiikka on nostanut kohtuuttomalla tavalla sairastamisen kuluja, kun lääkekustannuksia ja asiakasmaksuja on nostettu sekä sairauspäivärahaa leikattu. Kun ihmisillä ei ole varaa hoitoon tai lääkkeisiin, uhkaavat terveysongelmat pahentua ja aiheuttaa inhimillisen kärsimyksen lisäksi kasvavia kustannuksia. Vasemmistoliiton vaihtoehdossa heikennykset perutaan ja sairastamisen kuluja alennetaan.

Myös sosiaali- ja terveysalan järjestöjen tekemä työ on vaakalaudalla, koska Orpon hallitus on vastoin aiemmin tehtyä parlamentaarista sopua leikkaamassa jopa 80 miljoonaa sote-järjestöjen rahoituksesta hallituskauden aikana. Tämä tehdään tilanteessa, jossa esimerkiksi häättöjen määrä kasvaa nopeasti ja hallitus monella muullakin tavalla heikentää juuri sosiaali- ja terveysalan järjestöjen toiminnan ja avun piirissä olevien ihmisten asemaa. Vasemmistoliitto ei hyväksy sote-järjestöille tehtäviä leikkauksia tilanteessa, jossa niiden tekemälle työlle on suurempi tarve kuin aikoihin.

Mielenterveyspalveluiden heikko saatavuus aiheuttaa paljon tarpeetonta pahoinvointia, ja se on vakava yhteiskunnallinen ongelma. Mielenterveysongelmat ovat jo nyt työkyvyttömyyseläkkeen yleisin syy Suomessa. Vasemmistoliiton vaihtoehdossa perusterveydenhuollon mielenterveyspalveluita vahvistetaan. Parantaisimme matalan kynnyksen psykososiaalisten palveluiden ja terapioiden saatavuutta. Matalan kynnyksen palvelujen lisäksi vakavia ja pitkäaikaisia mielenterveysongelmia sairastavilla täytyy olla oikeus pitkäkestoiseen ja tarvittaessa pysyvään hoitoon sekä kuntoutumista ja pärjäämistä tukeviin asumispalveluihin.

Myös väkivaltaa kokeneiden ihmisten palveluita on parannettava. Lähisuhdeväkivalta ja naisiin kohdistuva väkivalta ovat vakavia kotimaisia ihmisoikeusongelmia. Viime vuonna julkaistussa EU:n perusoikeusviraston kyselytutkimuksessa Suomessa asuvista naisista 57% kertoi kokeneensa fyysistä väkivaltaa, seksuaaliväkivaltaa tai väkivallalla uhkailua. Luku oli EU-maiden korkein. Vaikka turvakotipaikkojen määrää on tasaisesti nostettu, niiden määrä on yhä riittämätön. Turvakotien rahoitusta on määrätietoisesti kasvatettava turvakotipaikkojen määrän ja saavutettavuuden lisäämiseksi.

On arvioitu, että jokainen omaishoitaja säästää yhteiskunnan resursseja noin 10 000 euroa vuodessa. Omaishoito onkin inhimillinen ja erittäin kustannustehokas keino vastata kasvaviin hoivan tarpeisiin. Ilman omaishoitajien arvokasta panosta sosiaali- ja terveysjärjestelmämme olisi nykyistäkin suuremmissa vaikeuksissa. Tästä vaativasta ja sitovasta hoitotyöstä

tulee maksaa oikeudenmukainen ja riittävä korvaus. Vasemmistoliiton vaihtoehdossa kaikkia omaishoidon korvauksia kasvatetaan 20 prosentilla. Samalla omaishoitajuudelle laadittaisiin

yhtenäinen kansallinen kriteeristö, ja se mahdollistettaisiin kaikille nämä ehdot täyttävälle. Omaishoito tulee myös voida yhdistää palkkatyöhön nykyistä joustavammin.

Vasemmistoliiton vaihtoehdossa korjataan hyvinvointialueiden rahoitusta ja parannetaan palveluiden saatavuutta:

- Hallituksen tekemät sote-rahoituksen leikkaukset perutaan.
- Turvaamme sairaalaverkoston toiminnan ja vahvistamme alueiden omaa päätäntävaltaa. Hyvinvointialueiden rahoitusta kasvatetaan 200 miljoonan euron kertaluonteisella määrärahalla palveluiden turvaamiseksi.
- Sote-rahoitusmalli uudistetaan siten, että rahoituksen tasoon vaikuttava kustannusindeksi huomioisi sote-sektorin palkkakehityksen ja vastaisi paremmin hyvinvointialueiden todellisia kustannuksia.
- Hyvinvointialueiden alijäämän kattamisvelvoite pidennetään vähintään neljään vuoteen, ja investointeja koskevaa sääntelyä uudistetaan investointien mahdollistamiseksi. Lisäksi hyvinvointialueille säädetään verotusoikeus.
- Henkilöstövuokrausta ja ostopalveluita rajoitetaan valtakunnallisesti, ja niin sanotun ammatinharjoittajamallin käyttöönottoa selvitetään.
- Perusterveydenhuollon kiireettömän hoidon hoitotakuu lasketaan seitsemään päivään.
- Sosiaalialan osaamiskeskusten valtionavustusta kasvatetaan 1,25 miljoonalla eurolla.
- Lääkkeiden alkuomavastuun korotus perutaan.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin tehty korotukset perutaan. Perumme myös korotuksen käyttämättä jääneen terveystalouden maksuun.
- Ympäri vuorokautiseen vanhusten hoivaan säädetään 0,7-hoitajamitoitus. "Teknologian hyödyntämisellä" tavoiteltavat vanhustalouden määräraha-leikkaukset perutaan.
- Vammais- ja palvelulain soveltamisalaan esitetty rajoitus ja määräraha-leikkaus perutaan.
- Yksityisen hoidon Kela-korvauksia leikataan.
- Lastensuojelun jälkihuoltoa vahvistetaan ja yläikäraja nostetaan takaisin 25 vuoteen.
- Sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoitukseen tehty leikkaukset perutaan.
- Mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamiseen perustasolla ja erikoissairaanhoidossa panostetaan 50 miljoonaa euroa.
- Turvakotien rahoitusta kasvatetaan määrätietoisesti turvakotipaikkojen määrän ja saavutettavuuden lisäämiseksi.
- Kaikkia omaishoidon palkkioita korotetaan 20 prosentilla.

3.2. Koulutus on tulevaisuusinvestointi

Kestävää hyvinvointia rakennetaan ainoastaan panostamalla koulutukseen, osaamiseen, tutkimukseen ja innovaatioihin. Vahvan osaamispohjan rakentaminen lähtee varhaiskasvatuksesta ja perusopetuksesta. Varhaiskasvatuksen osallistumisastetta tulee nostaa, resursseja parantaa ja henkilökunnan työoloja ja palkkausta kehittää.

Perusopetuksen rahoitusta on myös vahvistettava oppimiseröjen vähentämiseksi, ryhmäkokojen pienentämiseksi, oppimistulosten parantamiseksi, ja jotta oppimisen tuen uudistuksella olisi riittävät resurssit. Hallitus leikkaa kuitenkin koulutuksen rahoitusta jokaisella oppiasteella ja jatkaa kuntatalouden pohjan rapauttamista edelleen vuonna 2026. Indeksijarrun osuus leikkauksista on ensi vuodelle noin 32 miljoonaa euroa minkä lisäksi hallitus on päättänyt pysyvästä 75 miljoonan euron leikkauksesta kuntien valtionosuuksiin. Jokainen vähennys on käytännössä leikkaus kuntien sivistyspalveluista, sillä ne muodostavat valtaosan kuntien menoista. Valtionosuuksia pitäisi korottaa täysimääräisesti, jotta kunnissa välttytään koulutusleikkauksilta. Valtionosuusleikkausten yhteissumma nousee hallituskaudella noin 200 miljoonaan euroon. Valtionosuusleikkaukset on peruttava ja valtionosuuksia korotettava täysimääräisesti.

Työelämä muuttuu nopeasti, eikä tulevaisuuden osaamisen tarpeita voida täysin ennustaa. Siksi työikäisten koulutusmahdollisuuksien kehittäminen onkin yksi tärkeimpiä koulutuspoliittisia tavoitteita. Hallituksen politiikka ajaa kuitenkin toiseen suuntaan. Siltä puuttuu täysin aikuiskoulutuspoliittinen visio, kun se leikkaa työikäisten koulutusmahdollisuuksista monelta eri suunnalta. Aikuiskoulutustuki lakkautettiin, ja sen tilalle tuleva pilottihanke on alimitoitettu, rajattu ja kohdistuu koulutuksen järjestäjille toimeentulon turvaamisen sijaan. Ammatillisen koulutuksen sekä vapaan sivistystyön leikkaukset kaventavat entisestään mahdollisuuksia kouluttautua läpi elämän ja lisäävät alueellista eriarvoisuutta.

Ammatillinen koulutus on keskeinen väline työmarkkinoiden tarpeisiin vastaamisessa ja osaamistason nostamisessa. Suomi tarvitsee kipeästi lisää osaajia erityisesti tekniikan sekä sosiaali- ja terveysaloille. Alanvaihtoa ei tule vaikeuttaa, sillä myös koulutusvalinnat voivat joskus mennä pieleen ja joustavat koulutusmahdollisuudet tukevat yksilöitä ja työelämän uudistumista.

Koulutuksen järjestäjät ovat kertoneet, että ammatillisen koulutuksen 120 miljoonan euron leikkaukset ovat pakottaneet henkilöstön supistuksiin, mikä heikentää opetuksen laatua ja lähiopetuksen määrää tilanteessa, jossa opiskelijoiden tuen tarve on kasvanut. Samaan aikaan hallitus väittää, ettei oppivelvollisten opetuksesta ole leikattu. Kuitenkin vähemmän opettajia tarkoittaa vähemmän opetusta sekä nuorille että aikuisopiskelijoille. Leikkaukset kaventavat koulutustarjontaa, keskittävät koulutusta entisestään ja heikentävät alueellista saavutettavuutta.

Suomi tarvitsee lisää korkeakoulutettuja osaajia. Myös Orpon hallituksen tavoitteena on, että nuorista aikuisista 50 prosenttia olisi korkeakoulutettuja vuoteen 2030 mennessä. Tämän toteutumiseksi on vahvistettava korkeakoulujen perusrahoitusta sekä huolehdittava opiskelijoiden toimeentulosta. Korkeakoulujen perusrahoitus on jo nyt tiukilla, ja uusien aloituspaikkojen avaaminen sekä koulutuksen ja tutkimuksen laadun turvaaminen edellyttäisivät vakaata ja ennustettavaa rahoitusta. Leikkaukset perusrahoitukseen heikentävät mahdollisuuksia toteuttaa sovittuja koulutusmäärien lisäyksiä ja johtavat väistämättä opetuksen laadun heikkenemiseen.

**Suomi tarvitsee
korkeakoulutettuja
osaajia.**

Perusrahoituksen tilalle tarjottu korvamerkitty lisärahoitus, joka koostuu pääosin T&K-rahoituksesta, ei korvaa menetettyä liikkumavaraa eikä mahdollista korkeakoulujen omaa strategista kehittämistä.

Pysyvät leikkaukset koskevat suoraan koulutuskapasiteettiin, eikä harvoilla kertapanostuksilla kyetä rakentamaan kestäviä koulutuskokonaisuuksia. Yliopistojen tutkimus- ja opetustoiminnan jatkuvuus on vaarassa, kun rahoitus vähenee samaan aikaan, kun niiltä odotetaan yhä enemmän. Perusrahoitusleikkaukset vaarantavat suomalaisen akateemisen vapauden, joka on ollut jyrkässä laskussa riippumattomassa kansainvälisessä vertailussa.

Orpon hallitus on siirtänyt opiskelijat yleisestä asumistuesta opintotuen asumislisään,

mikä heikentää merkittävästi opiskelijoiden taloudellista tilannetta ja lisää nuorten taloushuolia. Kohtuuhintaisia opiskelija-asuntoja on jo nyt liian vähän, eikä halvempaan asumiseen ole usein mahdollisuuksia. Samanaikainen valtakunnallisen asuntopolitiikan alasajo vähentää edullisten asuntojen tarjontaa entisestään. Näiden päätösten seurauksena opiskelijoiden toimeentulo heikkenee, opiskelu pitkittyy ja keskeytysriski kasvaa.

Opiskelijoiden asumisen tuen heikentäminen kasvattaa myös entisestään korkeakoulu-opiskelijoiden perhetaustan merkitystä ja heikentää koulutusmahdollisuuksien yhdenvertaisuutta. Ne, jotka ponnistavat pienituloisimmista taustoista, kärsivät heikennyksistä eniten, sillä taloudellisten tukiverkkojen merkitys opiskeluaikana talouden turvaamisessa kasvaa. Myös opintolainan ottaminen on erilainen riski

eri taustoista tuleville. Hallituksen politiikassa opiskelijoita ohjataan yhä vahvemmin rahoittamaan välttämättömiä elinkustannuksia, kuten asumista ja ruokaa, lainalla. Tämä tehdään siitäkin huolimatta, että opiskelijoiden velkaantumisen tahti on jo valmiiksi ollut hurja viime vuosina. Monen vastavalmistuneen velkataakka on jo niin suuri, että se vaikeuttaa olennaisesti opintojen jälkeistä elämää ja kasvattaa taloudellista epävarmuutta.

EU- ja ETA-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukukausimaksujen korottaminen heikentää köyhimmistä maista tai muuten köyhimmistä oloista tulevien kansainvälisten opiskelijoiden mahdollisuuksia opiskella Suomessa. Nyt myös toiselle asteelle asetetaan EU/ETA-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukukausimaksut. Ei ole Suomen etu, jos lahjakkaat ja sitoutuneet kansainväliset opiskelijat eivät taloudellisista syistä tule Suomeen opiskelemaan.

Vasemmistoliiton vaihtoehto parantaa kaikkien mahdollisuuksia oppia:

- Perutaan hallituksen ammatillisen koulutuksen leikkaukset.
- Perutaan kuntien peruspalveluiden valtionosuuksien leikkaukset sekä indeksijarrun vaikutukset koko hallituskauden ajalta.
- Vahvistetaan aamu- ja iltapäivätoiminnan rahoitusta 7 miljoonalla eurolla.
- Palautetaan aikuiskoulutustuki uudistettuna.
- Perutaan hallituksen leikkaukset korkeakoulutukseen vuodelle 2026.
- Osoitetaan yliopistojen aloituspaikkojen lisäämiseen 30 miljoonaa euroa lisärahoitusta ja ammattikorkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämiseen myös 30 miljoonaa euroa.
- Kasvatetaan korkeakoulujen perusrahoitusta 50 miljoonalla eurolla.
- Siirretään opiskelijat takaisin yleisen asumistuen piiriin.
- Valmistellaan ja otetaan käyttöön opintolainan korkokatto.
- Turvataan vapaan sivistystyön toiminta ja kasvatetaan sen rahoitusta 25 miljoonalla eurolla.
- Jatketaan valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoimintaa ja osoitetaan sille 10 miljoonan rahoitus.
- Vahvistetaan oppimisen tukea ja kasvatetaan sen rahoitusta ensi vuonna 100 miljoonalla eurolla.
- Uudistetaan psykoterapeuttikoulutus ja tehdään siitä maksutonta.
- Ei koroteta kansainvälisten opiskelijoiden lukukausimaksuja.
- Perutaan toisen asteen lukuvuosimaksut kolmansista maista tuleville opiskelijoille.

3.3. Nuorten palvelut on turvattava

Nuorisotyö tukee nuoria arjessa. Sen kautta moni nuori saa apua esimerkiksi tulevaisuuteen liittyviin valintoihin ja omaan kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Erityisen tärkeää nuorisotyö on niille, joilla ei ole elämässään turvallista aikuista, tai joiden perheessä on paljon kuormitusta ja vaikeita elämäntilanteita. Nuorisotyö on tärkeää myös ylisukupolvisen syrjäytymiseen puuttumisessa.

Nuorisotyön kautta saadaan tuotettua nuorille kustannustehokkaasti palveluita, toimintaa ja tukea. Hallitus leikkaa nuorisotyöstä useana vuotena peräkkäin. Nuorisotyöhön kohdistuvat leikkaukset osuvat paljolti kansalaisyhteiskunnan toimintaan, mikä on talouspoliittisesti järjetöntä. Nuorisotyöstä leikkaaminen lisää nuorten eriarvoisuutta ja vähentää kavereiden kohtaamista. Nuorten parissa työtä tekevät asiantuntijat arvioivat, että nuorisotyöstä leikkaaminen kolahtaa

erityisen pahasti maaseudulla asuviin ja jo valmiiksi heikoimmassa asemassa oleviin nuoriin.

Leikkaukset nuorisotyöstä lisäävät nuorten pahoinvointia ja syrjäytymistä. Nuorten väkivaltarikollisuus ja jengiytyminen ovat huolestuttavia ilmiöitä. Rikoksilla oireilevien nuorten tilanne vaatii monenlaisia ratkaisuja. Olennaisinta on rikoksia aiheuttavan pahoinvoinnin ja käytösmallien ennaltaehkäisy, mikä edellyttää ennen kaikkea toimivaa sosiaalipolitiikkaa. Tilanteeseen pitää puuttua moniammatillisesti koko perhe huomioiden, mikä tarkoittaa esimerkiksi riittävää lastensuojelun ja nuorisotyön resursointia sekä koulun ja kodin yhteistyötä. Teinineuvolan valtakunnallinen kehittäminen ja pilotointi olisi yksi keino vahvistaa hallinnonrajat ylittävää yhteistyötä ja moniammatillista otetta nuorten ja heidän perheidensä tukemisessa.

Vasemmistoliiton vaihtoehdossa kaikki nuoret pidetään mukana:

- Kasvatetaan etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan rahoitusta 10 miljoonalla eurolla.
- Lisätään 5 miljoonaa euroa nuorisotyön edistämiseen.
- Pilotoidaan ja kehitetään ns. teinineuvolatoiminnan käytäntöjä. Teinineuvola tarjoaisi murrosikäisille ja heidän perheilleen tukea, neuvoja ja apua mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, jotta vaikeimmilta ongelmilta välttytään.
- Vahvistetaan ankkuritoimintaa ja muuta moniammatillista nuorten hyvinvointia parantavaa ja rikoksia ennaltaehkäisevää toimintaa ympäri Suomea.
- Vahvistetaan koululaisten maksuttoman harrastustoiminnan rahoitusta 1 miljoonalla eurolla.
- Vahvistetaan Prometheus-leirien kykyä vastata kasvavaan kysyntään valtiontukea kasvattamalla.

3.4. Liike on lääke

Valtaosa kunnista arvioi jo nyt liikuntaolosuhteiden kunnostustarpeen tai korjausvelan merkittäväksi ongelmaksi omassa kunnassaan. Vaikka kunnat vastaavat suurelta osin liikuntapaikkarakentamisen kustannuksista, on valtion tuella suuri merkitys esimerkiksi peruskorjaushankkeen käynnistymiselle. Hallituksen liikuntaleikkausten vuoksi monien liikuntapaikkojen rakentaminen tai peruskorjaus jää toteutumatta. Kyse on myös liikuntapaikkojen monipuolisuudesta, ajanmukaisuudesta ja turvallisuudesta huolehtimisesta.

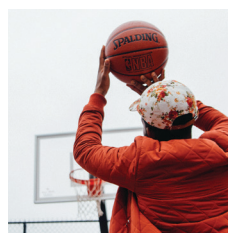
Harrastuskustannukset ovat nousseet rajusti viime vuosina, ja tätä kehitystä hallituksen politiikka ainoastaan kiihdyttää. Leikkausten sijasta meidän tulee panostaa esimerkiksi harrastamisen Suomen mallin kehittämiseen.

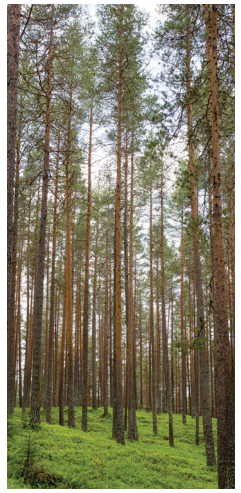
Harrastamisen Suomen mallin tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä.

Liikunnassa ja urheilussa ei eletä pelkän valtionavun varassa, vaan ruohonjuuritason työ sekä siihen liittyvä vapaaehtoisten panos on tärkeää. Valtionrahoitus on kuitenkin tärkeä moottori, jolla työ saadaan pidettyä käynnissä. Resurssien pienentyminen uhkaa vakavasti liikuntatoimijoiden tekemää pitkäjänteistä työtä liikkuvan elämäntavan edistämiseksi. Liikunnan ja urheilun rahoituksen epävarmuus vaikeuttaa toiminnan pitkäjänteistä suunnittelua.

Vasemmistoliiton vaihtoehdossa huolehditaan kaikkien mahdollisuudesta liikkua:

- Parannetaan lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia kasvattamalla seuratuksia 4 miljoonalla eurolla ja tukemalla lasten ja nuorten liikuntapaikkojen rakentamista 10 miljoonalla eurolla.
- Edistetään liikunnallista elämäntapaa ja sen ylläpitämistä kasvattamalla valtiontukea 11 miljoonalla eurolla.
- Siirretään liikuntapalvelut takaisin 10 prosentin arvonlisäverokantaan.
- Lisätään kävelyn ja pyöräilyn toimenpideohjelman toteutuksen rahoitusta.

EKOLOGISEEN KRIISIIN VASTAAMINEN

Lyhytnäköinen, kestämaton talouspolitiikka on ajanut ihmiskunnan sen suurimman eksistentiaalisen kriisin partaalle: niin kutsutun ekologisen kolmoiskriisin myötä ilmasto kuumenee, luontokato kiihtyy ja ympäristö saastuu. Todistamme näistä koituvia kielteisiä vaikutuksia jo nyt kaikkialla maailmassa, myös Suomessa, ja nämä vaikutukset tulevat tulevaisuudessa vain moninkertaistumaan. Talousmallimme ylittää maapallon kantokyvyn. Suhteessa väestömäärään Suomi kuluttaa eniten luonnonvaroja koko EU:ssa.

Orpon hallitus on osoittanut räikeää välinpitämättömyyttä Suomen ilmastolain alaisen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista ja luontokadon pysäyttämistä kohtaan. Vuonna 2024 toteutettujen massiivisten leikkausten kompensoimiseksi ei tehdä mitään. Päinvastoin, välttämättömät ilmasto- ja ympäristöpäätökset jätetään tekemättä ja jo tehtyjä päätöksiä vesitetään.

Yhteiskunnan ekologinen jälleenrakennus edellyttää talouden toiminnan perustavanlaatuista muutosta. Ilmasto ja ympäristö on asetettava talouspolitiikan keskiöön. Kestävä, planetaarisesta hyvinvoinnista lähtevä talouspolitiikka on keskeisimpiä keinoja ilmastomuutoksen ja luontokadon pysäyttämiseksi. Tehokkaita talouspoliittisia keinoja ekologiseen kriisiin puuttumiseksi ovat julkisen sektorin ilmasto- ja ympäristötoimien riittävä rahoittaminen, vihreät investoinnit, vahva sääntely sekä verotuksen ympäristö-ohjaavuuden lisääminen.

Suomen ja koko globaalin yhteisön on lyhyessä ajassa siirryttävä hiilineutraaliin kiertotalouteen. Siinä olemassa olevien tuotteiden ja materiaalien elinkaarta pidennetään mahdollisimman paljon kierrättämällä, korjaamalla ja uudelleen käyttämällä. Siihen kuuluu keskeisesti myös materiaallisen kulutuksen vähentäminen.

**Ekologinen jälleenrakennus
edellyttää talouden toiminnan
perustavanlaatuista muutosta.**

Me emme voi jättää kasvavaa ilmastovelkaa ja luontokatoa lastemme taakaksi. Vasemmistoliiton vaihtoehdossa Suomi palautetaan päästövähennyspolulle, taloutta ohjataan kestävämmäksi, luonnon monimuotoisuutta vahvistetaan ja eläinten hyvinvointia parannetaan.

4.1. Elvytämme Suomen hiilinielut ja vahvistamme luonnon monimuotoisuutta

Suomen hiilinielujen romahdus on pääasiassa seurausta liian suuriksi kasvaneista hakkuista sekä puuston kasvun hidastumisesta. Tämä kehitys on ollut tiedossa jo monta vuotta. Maankäyttösektorin nettonielun kasvattaminen onkin päästövähennysten jouduttamisen ohella akuuteimpia kysymyksiä Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamisen kannalta. Korjausliikkeen tekemiseksi hakkuista tulee kohtuullista, metsänkasvatusmenetelmiä muuttaa kestävämmiksi ja metsäteollisuutta uudistaa.

Jos hiilinielujen heikentymistä ei käännetä, Suomi ei saavuta vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitetta, EU:n päästövähennysvelvoitteita eikä kansainvälisiä sitoumuksiaan luontokadon pysäyttämiseksi.

Sen sijaan, että Orpon hallitus ohjaisi riittävät määrärahat päästöjen vähentämiseen ja hiilinielujen vahvistamiseen, keskittyy se jo päätettyjen toimien vesittämiseen. Esimerkiksi turvepeltojen ilmastotoimien ja joutoalueiden metsityksen tukien lakkautus sekä leikkaukset luonnonsuojelusta vievät meitä yhä kauemmas tavoitteistamme. Vasemmistoliiton vaihtoehdossa luonnonsuojelun rahoitusta vahvistetaan merkittävästi.

Metsälaki tulee uudistaa hiilinielujen huomioimiseksi. Metsänomistajille on tarjottava taloudellisia kannustimia hiilen sitomiseksi. Vasemmistoliiton vaihtoehdossa otetaankin käyttöön uusi valtiorahoitteinen hiilensidonnann tuki, joka tekee metsänkasvatuksen kiertoajan pidentämisestä taloudellisesti houkuttelevaa metsänomistajille. Lisäksi metsänhoidon tuet tulee uudistaa jatkuvapeitteiseen metsänkasvatukseen kannustaviksi, ja epäonnistuneiden metsäojitusten ennallistamista pitää tukea. Järeän puun ohjautumista polttoon tulee ehkäistä, sillä Suomessa biomassaa poltetaan liikaa energiaksi suhteessa muihin, kestävämpiin ja korkeamman lisäarvon käyttötarkoituksiin.

Yli neljäsosa metsistämme on valtion omistuksessa. Valtion metsäpoliittiset ratkaisut ovat avainasemassa metsien luontokadon pysäyttämisen kannalta. Valtion omistamissa metsissä tulisi siirtyä metsänhoitoon, joka huomioi nykyistä vahvemmin hiilensidonnann ja luonnon monimuotoisuuden. Kaikki jäljellä olevat valtion vanhat metsät tulisi lisäksi suojella ja käyttöön tulisi ottaa metsänraivausta hillitsevä maankäytön muutosmaksu.

Metsien suojelun sijaan Orpon hallitus on erinäisillä päätöksillään ennen kaikkea kannustanut lisähakkuihin. Tällaisia päätöksiä ovat muun muassa Metsähallituksen liiketoiminnan tuloutustavoitteen uusi korotus ja vanhojen metsien täysin tieteenvastaiset suojelukriteerit, joiden myötä suojeltavaa metsää ei juurikaan jää.

Hallitus ei ole onnistunut vähentämään myöskään maatalouden maaperäpäästöjä. Tilanteen korjaamiseksi meidän pitää tukea kosteikkoviljelyä ja muita päästöjä vähentäviä maatalouden muotoja. Suopeltojen raivaus tulisi kieltää kokonaan. Myös joutomaiden metsittäminen on tehokas tapa vähentää maaperäpäästöjä ja kasvattaa hiilinielua.

Mikäli hiilinielujen heikkenemiselle ei tehdä mitään, pitää Suomen mahdollisesti korjata tilannetta ostamalla nieluyksiköitä muualta Euroopasta, vähentämällä päästöjä muilla sektoreilla tai maksamalla sakkoja EU:lle. Tämä ei ole kiristyvien ilmastotavoitteiden valossa kestävää, saati taloudellisesti järkevää. Tarpeelliset toimet hiilinielujen vahvistamiseksi on tehtävä Suomessa, jolloin näihin liittyvät rahat, työ ja toimeliaisuus jäävät kotimaahan.

Vasemmiston vaihtoehdossa vahvistetaan luonnon monimuotoisuutta ja elvytetään hiilinielut:

- Lisätään luonnonsuojelun menoja. Lisätään luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenoja. Määrärahalla voitaisiin muun muassa korvata vesistöjen läheisyyteen perustettujen suojavyöhykkeiden rajaamisesta metsänomistajalle aiheutuneita kustannuksia tärkeiden ekosysteemien ja uhanalaisten eliölajien suojelemiseksi.
- Tuetaan kosteikkoviljelyä. Kosteikkoviljely on kustannustehokkaimpia maankäyttösektorin ilmastotoimia.
- Jatketaan joutoalueiden metsitystukea.
- Otetaan käyttöön maankäytön muutosmaksu tarpeettoman pellonraivauksen ja metsäkadon hillitsemiseksi ja hiilinielun vahvistamiseksi.
- Otetaan käyttöön uusi hiilensidonnan kannustinjärjestelmä, jolla metsien kiertoajan pidentämisestä tehdään metsänomistajille taloudellisesti houkutteleva vaihtoehto.
- Kasvatetaan metsäluonnon hoidon tukia ja vastaavasti supistetaan “puuntuotannon kestävyys turvaamisen” tukea. Puuntuotannon kestävyys tukemiseen osoitettu määräraha kohdistuu valtaosin ympäristölle haitallisiin toimiin, kun taas metsäluonnon hoidon tuella rahoitetaan aitoja luonnonhoitotoimenpiteitä (ml. Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden METSO-toimintaohjelman ja Helmi-elinympäristöohjelman toimeenpanoa).
- Perutaan hallituksen leikkaukset vesistöjen tilaa parantavien toimenpiteiden tukemiseen ja kalakantojen elinvoimaisuuden parantamiseen.
- Täsmennetään Metsähallituksen tuloutustavoitetta alaspäin.
- Lisätään Metsähallituksen luonnonsuojelu- ja hallintotehtävien rahoitusta.
- Perutaan Suomen metsäkeskukselle myönnetystä valtionavusta tehdyt leikkaukset. Määrärahalla metsäkeskus muun muassa toteuttaa METSO-ohjelmaa ja toimeenpanee talousmetsissä tehtävää valvontaa.
- Nostetaan Metsäkeskukselle asetettua metsäluonnon monimuotoisuuden säilyttämistä koskevaa tulostavoitetta.
- Kasvatetaan ympäristöjärjestöjen rahoitusta.

4.2. Vauhditamme teollisuuden vihreää siirtymää

Suomen teollisuuden suurimmat haasteet vihreän siirtymän näkökulmasta ovat metsien ja maaperän kestävä käyttö, terästeollisuuden päästöjen hillitseminen ja energiasektorin uudistaminen. Kestävästi toteutettu sähköistyminen on vihreän siirtymän edellytys. Teollisuuden sähköistämisen edellytyksenä on sähkön tuotannon merkittävä lisääminen. Tämä vaatii investointeja uusiutuviin energiamuotoihin koko Suomessa.

Energiatuella on ollut merkittävä vipuvaikutus puhtaan energiajärjestelmän luomisessa. Orpon hallitus laskee energiatukea jälleen huomattavasti, vaikka rahoitusmuoto on ollut tärkeä puhtaiden energiainvestointien, muun muassa taloyhtiöiden lämmitystapamuutosten, edesauttamiseksi. Energiatukivaltuutta on päinvastoin kasvatettava. Rakennusalan ollessa taantumassa julkisella tuella on entistäkin suurempi merkitys investointien toteutumiselle.

Teollisuuden on tulevaisuudessa perustuttava kiertotalouteen ja resurssitehokkuuteen: vähäisemmästä määrästä materiaa on

tuotettava enemmän lisäarvoa. Teollisessa tuotannossa on maksimoitava raaka-aineiden uusiokäyttö ja kierrätys, minimoitava jätteen määrä sekä mahdollistettava jättejakeiden uusiokäyttö sekä minimoitava neitseellisten luonnonvarojen käyttö. Kiertotalouden kannustimia ja sääntelyä on vahvistettava.

Ekologinen rakennemuutos edellyttää kriittisiä raaka-aineita, kuten kaivannaisia. On tärkeää yhteensovittaa raaka-ainetarpeet, ympäristölliset näkökulmat, sosiaalinen hyväksyttävyys ja alkuperäiskansojen oikeudet. Suomessa tapahtuvasta kaivostoiminnasta on otettava suurempi siivu yhteiseen hyvään uudistamalla kaivostoiminnan verotusta ja rahastoimalla osa verotuotoista Norjan öljyrahaston tapaan.

Teollisuuden siirtymän toteuttaminen edellyttää vahvaa ja näkemyksellistä teollisuus- ja innovaatiopolitiikkaa sekä yksityisiä ja julkisia investointeja. Siirtymässä onnistuminen avaa Suomelle samalla valtavia vientimahdollisuuksia.

Vasemmiston vaihtoehdossa vähennetään ympäristöhaittoja oikein kohdennetuilla veromuutoksilla:

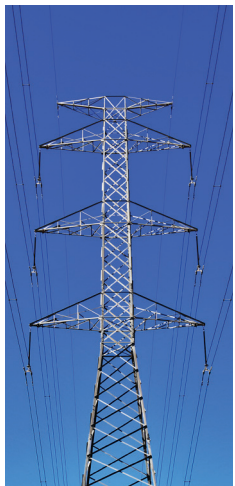
- Nostetaan datakeskusten sähköveroa jo 1.1.2026 alkaen.
- Liikenteen polttoaineverotus palautetaan vuoden 2023 tasolle. Perutaan hallituksen tekemät heikennykset uusiutuvien liikennepolttoaineiden jakeluvolvoitteeseen.
- Hallituksen ajoneuvoveron kevennys perutaan.
- Valmiste- ja liikenneveroja nostetaan indeksin mukaan.
- Poistetaan turpeenpolton verotuet.
- Poistetaan puupohjaisten polttoaineiden verottomuus.
- Lasketaan metsävähennys 75 prosentista 50 prosenttiin.
- Otetaan käyttöön Iso-Britannian mallin mukainen lentovero.
- Lakkautetaan energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuki.
- Leikataan työkoneiden polttoaineen verotukea 25 prosentilla.
- Valmistellaan jäteveron veropohjan laajennus, jossa vero ulotetaan koskemaan nykyistä kattavammin muun muassa teollisia ja vaarallisia jätteitä. Luovutaan jätteenpolton verottomuudesta.
- Otetaan käyttöön maa-ainesvero vastuullisempaan maa-ainesten käyttöön ja kierrätykseen ohjaamiseksi.
- Käynnistetään verotuksen uudistus, jonka tavoitteena on ympäristöohjaavuuden parantaminen ja esimerkiksi liikenteen veropohjan turvaaminen fossiilienergian käytön vähentyessä.
- Otetaan käyttöön niin kutsuttu hiiliosinkomalli, jossa osa fossiilisen energian verojen tuloista palautetaan veronmaksajille oikeudenmukaisesti.

Vasemmiston vaihtoehdossa kitketään päästöt ja tuetaan vihreää siirtymää:

- Tuetaan hiilineutraaliutta edistäviä investointeja.
- Luovutaan maatalouden energiaveron palautuksesta.
- Lakkautetaan maakuntalentojen tuet.
- Palautetaan tuet öljy- ja kaasulämmitteisten asuinkiinteistöjen lämmitystaparemontteihin sekä kuntien kiinteistöjen öljylämmityksestä luopumiseen.
- Kasvatetaan kaupunkiseutujen joukkoliikenteen tukea.
- Lisätään kävelyn ja pyöräilyn toimenpideohjelman toteutuksen rahoitusta.
- Tuetaan asuinrakennusten ja työpaikkojen sähköisen liikenteen latausinfrastruktuurin kehittämistä.
- Säilytetään ilmastolaissa kuntien velvoite ilmastosuunnitelman laadintaan ja osoitetaan kunnille tästä aiheutuviin tehtäviin riittävä rahoitus.
- Edistetään ravinnekierrätystä biokaasutuotannolla, jotta saadaan lannan rahanarvoiset ravinteet kiertoon ja osaltaan parannetaan huoltovarmuutta.
- Lisätään rahoitusta kiertotalouden edistämiseen.
- Perutaan leikkaukset ympäristöhallinnon toimintamenoihin.

Vasemmiston vaihtoehdossa edistetään kasvisruokaa ja eläinten hyvinvointia:

- Kielletään turkistarhaus. Edistetään turkisanalan oikeudenmukaista siirtymää turkistarhauksen lopettamisen helpottamiseksi. Autetaan alan toimijoita uudelleen kouluttautumisessa ja uusien töiden löytämisessä.
- Käynnistetään kasvipohjaisen ruoan investointiohjelma.
- Perustetaan vakinainen eläinsuojeluasiamiehen virka. Tällä olisi suuri merkitys eläinten hyvinvoinnin varmistamisessa.

5 YHTEISEN IHMISKUNNAN PUOLESTA

Geopoliittiset ja geotaloudelliset jännitteet jatkavat kiristymistään, ja suurvaltakilpailu kiihtyy. Sotia ja konflikteja syttyy yhä enemmän eri puolilla maailmaa. Venäjän laiton hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on jatkunut jo yli kolme vuotta ja se heikentää Suomen ja koko Euroopan turvallisuutta. Israelin harjoittaman järkyttävän kansanmurhan Gazassa on annettu jatkua jo yli kaksi vuotta. Sudanissa yli toista vuotta jatkuva verinen sisällissota on aiheuttanut yhden maailman laajimmista humanitaarisista kriiseistä, jota kansainvälinen yhteisö on seurannut lähinnä sivusta. Pakolaisia on enemmän kuin koskaan. Samaan aikaan ilmastonmuutos heikentää elinolosuhteita kaikkialla ja luonnonvarojen ehtyminen lisää konfliktierhkkyttä.

Suomen on myös omalla ulkopolitiikallaan aktiivisesti edistettävä rauhaa ja kestävä kehitystä. Suomen on sitouduttava ihmisoikeuksien, demokratian ja kansainvälisen oikeuden edistämiseen johdonmukaisesti kaikessa politiikassaan, ja tämän pitää näkyä myös talouspoliittisissa päätöksissä. Kansainvälisen oikeuden murentamisen sijaan Suomen tulee aina olla ihmisoikeuksien ja kansainvälisen oikeuden puolella. Rauhantyyötä, kehitysyhteistyötä ja kansainvälistä yhteisvastuuta tarvitaan nyt enemmän kuin pitkään aikaan. On tärkeää, että Suomi jatkaa vahvaa tukeaan Ukrainalle. Suomalaiset kansalaisjärjestöt tekevät näkyvää ja vaikuttavaa asiantuntijatyötä rauhanpolitiikan ja kehityspolitiikan saralla, ja se on turvattava jatkossakin.

Orpon hallitus leikkaa kuitenkin kehitysyhteistyön ja kansalaisjärjestöjen rahoitusta ja on pienentänyt Suomen pakolaiskiintiötä. Tämä on täysin väärä, vastuuton ja lyhytnäköinen suunta. Tämän lisäksi hallitus vie kehityspolitiikkaa aivan väärään suuntaan, kun se asettaa kauppapolitiikan kestävä kehityspolitiikan edelle. Orpon hallitus siis pakenee globaalia vastuutaan aikana, jossa pandemian jäljet, ilmastokriisin kiihtyminen ja geopoliittiset jännitteet lisäävät köyhyyttä ja epävakautta ympäri maailmaa.

**Suomen on aktiivisesti
edistettävä rauhaa ja
kestävää kehitystä.**

Sen lisäksi, että kehityspolitiikan massiiviset leikkaukset ovat eettisesti täysin vastuuttomia, ovat ne myös leikkaus Suomen ulkopolitiittiseen liikkumatilaan ja uskottavuuteen maailmalla. Leikkauksilla on vaikutuksia myös siihen, miten Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteita pystytään kokonaisuudessaan toteuttamaan. Kehityspolitiikkaamme kaipaa jatkuvuutta ja johdonmukaisuutta. Suomen kaltaisen vauraan maan on tuettava kestävä kehitystä myös muualla niin, ettei ketään jätetä jälkeen.

Samaan aikaan, kun globaali pakolaistilanne on historiallisen vakava ja köyhät ja kehittyvät maat kantavat suurimman vastuun hädänalisten auttamisesta, on hallitus laskenut Suomen pakolaiskiintiön vuosituhatteen alimmalle tasolle. Pakolaiskiintiö on vaikuttava ja hallittu tapa auttaa erityisen haavoittuvassa asemassa olevia pakolaisia turvallisella reitillä suojeluun.

Kiintiöpakolaisiksi valitaan muun muassa lapsiperheitä, kidutuksen uhreja, väkivaltaa kokeneita naisia ja vammaisia. Vasemmistoliiton vaihtoehdossa kiintiö nostetaan 2 500 henkilöön. Sotaa, vainoa ja ihmisoikeusloukkauksia pakenevien auttamiseksi tarvitaan myös ihmisoikeusperustaista turvapaikkapolitiikkaa niin Suomessa kuin EU:ssa. Oikeus hakea turvapaikkaa on turvattava kaikissa tilanteissa.

Vasemmiston vaihtoehdossa:

- Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ja kansainväliseen ilmatorahoitukseen lisätään 260 miljoonaa euroa.
- Rauhanjärjestöjen työtä rahoitetaan 500 000 eurolla.
- Kansalaisjärjestöjen ulko- ja turvallisuuspoliittiseen tukeen lisätään 321 000 euroa.
- Kansalaisjärjestöille avataan haettavaksi kansalaisjärjestöjen viestintä- ja globaalikasvatustuki (VGK-tuki) ja siihen osoitetaan 2,2 miljoonaa euroa ulkoministeriön budjetista.
- Siviilikriisinhallintaan lisätään 2 miljoonaa euroa.
- Pakolaiskiintiö nostetaan 2 500:aan. EU:n Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston korvausten myötä noston taloudellinen nettovaikutus Suomelle on ensimmäisenä vuonna positiivinen.
- Rikosten uhrien tukipalveluiden, ihmisoikeustyön ja turvapaikanhakijoiden oikeusavun rahoitusta lisätään 650 000 eurolla.

TAULUKKO: VASEMMISTOLIITON BUDJETTI- MUUTOKSET VUODELLE 2026

MENOT

(miljoonaa euroa)

Perutaan oikeistohallituksen julkiselle sektorille tekemät leikkaukset.	-100
Osoitetaan 32 miljoonaa Itä-Suomen taloudellisen kehityksen ja työllisyyden tukemiseksi.	-32
Säädetään työtakuu pitkäaikaistyöttömille ja osoitetaan tälle 100 miljoonan rahoitus.	-100
Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden rahoitusta kasvatetaan 37 miljoonalla eurolla.	-37
Korotetaan työttömyysturvan suojaosa 500 euroon.	-37
Työttömyysturvan sanktioiden kiristykset perutaan.	-14,9
Mielenterveyden häiriöistä kärsivien työllistymistä tukevaa IPS-toimintamallia laajennetaan ja se vakiinnutetaan valtakunnalliseksi. Tähän osoitetaan 5 miljoonan euron määräraha.	-5
Valmistellaan ja käynnistetään työajan lyhentämisen kokeilu ja varataan tähän 5 miljoonaa euroa.	-5
Jatketaan Marinin hallituksen käynnistämää työn ja hyvinvoinnin kehittämisohjelmaa ja lisäresursoidaan sitä 5 miljoonalla eurolla.	-5
Työsuojeluvalvontaa tehostetaan ja sen rahoitusta kasvatetaan.	-5
Lisäksi kriminalisoidaan alipalkkaus ja säädetään ammattiliitoille kanneoikeus.	-5
Otetaan käyttöön väliaikainen 100 miljoonan euron rakennusalan suhdanneavustus asuinyhteisölle.	-100
Avustukset kuntien kiinteistöjen ja asuinrakennusten öljy- ja kaasulämmityksestä luopumiseen. ...	-51,4
Palautetaan 2 miljoonaa euroa korjaustoiminnan avustuksiin.	-2
Näillä parannetaan muun muassa rakennusten esteettömyyttä.	-2
Myönnetään 100 miljoonan euron väliaikainen suhdanneavustuspaketti kunnille ja hyvinvointialueille tarpeellisten rakennushankkeiden toteuttamisen tukemiseen.	-100
Asumisneuvonnan rahoitusta kasvatetaan 3 miljoonalla eurolla asumisen turvaamiseksi sekä häätöjen ehkäisemiseksi.	-3
Perutaan leikkaukset kotoutumispalveluihin.	-58
Räätälöidään erityiskohdennettuja kotoutumispalveluita tietyille maahanmuuttajaryhmille, kuten pakolaisena tai perhesiteen perusteella maahan tulleeille naisille.	-5
Kansainvälisten opiskelijoiden työelämä- ja integraatiohanke.	-0,5
Sosiaaliturvan indeksikorotukset tehdään täysimääräisinä.	-247
Yleisen asumistuen ja eläkkeensaajien asumistuen leikkaukset perutaan.	-390
Eläkkeensaajien asumistukeen säädetään 300 euron suojaosa työntekoon kannustamiseksi. ..	-12
Työttömyysturvan leikkaukset perutaan.	-427
Toimeentulotuen leikkaukset perutaan.	-50
Toimeentulotuen hyväksyttävien asumismenojen kiristämisen peruminen.	-21,5
Sairauspäivärahan ja kuntoutusetuuksien leikkaukset perutaan.	-69
Perutaan opiskelijoiden asumistuen leikkaukset ja palautetaan opiskelijat yleisen asumistuen piiriin.	-42
Palautetaan aikuiskoulutustuki.	-2
Palautetaan vuorotteluvapaa.	-12
Toteutetaan laaja perustulokokeilu ja osoitetaan sille 20 miljoonan rahoitus.	-20
Hyvinvointialueiden rahoituksen vahvistaminen.	-200
Turvaamme sairaalaverkoston toiminnan ja vahvistamme alueiden omaa päätäntävaltaa. ..	-23,4
Perusterveydenhuollon kiireettömän hoidon hoitotakuu lasketaan seitsemään päivään.	-121
Sosiaalialan osaamiskeskusten valtionavustusta kasvatetaan 1,25 miljoonalla eurolla.	-1,25
Lääkkeiden alkuomavastuun korotus perutaan.	-39
Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin tehtyt korotukset perutaan.	-151,5

Vanhusten ympärivuorokautiseen hoivaan säädetään 0,7-hoitajamitoitus.	-134
“Teknologian hyödyntämisellä” tavoiteltavat määräraha-leikkaukset vanhuspalveluihin perutaan.	-52,3
Vammaispalvelulain soveltamisalaan esitetty rajoitus ja määrärahaileikkaus perutaan.	-20,2
Lastensuojelun jälkihuoltoa vahvistetaan ja yläikäraja nostetaan takaisin 25 vuoteen.	-15
Sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoitukseen tehtyt leikkaukset perutaan.	-80
Mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamiseen perustasolla ja erikoissairaanhoidossa panostetaan 50 miljoonaa euroa.	-50
Kaikkia omaishoidon palkkioita korotetaan 20 prosentilla.	-36
Harmaan talouden torjuntaan poliisille.	-2
Harmaan talouden torjuntaan Tullille.	-2
Harmaan talouden torjuntaan Verohallinnolle.	-2
Yleinen ALV-kanta palautetaan 24 prosenttiin.	-1 031
Siirretään vuonna 2024 10 prosentin verokannassa olleet hyödykkeet ja palvelut takaisin 10 prosentin verokantaan. Siirto koskisi muun muassa lääkkeitä ja joukkoliikennettä, sekä liikunta- ja kulttuuripalveluita.	-205
Siirretään myös kuukautissuojat, inkontinenssisuojat ja lasten vaipat tähän alennetun 10 prosentin verokannan soveltamisalaan.	-4
Säilytetään työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeus.	-191
Säilytämme työsuuhdepolkupyörien veroedun, emmekä poista työhuonevähennystä.	-72
Perumme kiky-sopimuksen epäoikeudenmukaiset sosiaalivakuutusmaksujen muutokset, jotka olivat valtava tulonsiirto työntekijöiltä yrityksille. Tämä vahvistaa merkittävästi palkansaajien ostovoimaa.	-28
Arvonlisäverollisen liiketoiminnan alaraja nostetaan 30 000 euroon pienyrittäjien ja itsensä työllistäjien tilanteen helpottamiseksi.	-35
Työmatkakuluvähennyksen omavastuu lasketaan 750 euroon per kuukausi.	-41
Pilotoidaan taiteen perusopetuksessa tasa-arvoraha. Tähän osoitetaan 5 miljoonan euron rahoitus.	-5
Lasketaan kirjojen arvonlisävero nollaan.	-50
Yksityisen kopioinnin hyvitysmaksujärjestelmän resursoidaan paremmin. Tähän osoitetaan 5,5 miljoonan rahoitus.	-5,5
Säilytetään vähälevikkisen tietokirjallisuuden, lastenkirjallisuuden ja selkokielisen kirjallisuuden sekä kulttuurilehtien ostotuki kirjastoille ja osoitetaan siihen 1 miljoonan euron rahoitus.	-1
Panostetaan taidetestaajien rahoitukseen 1,4 miljoonalla eurolla.	-1,4
Kasvatetaan audiovisuaalisen alan tuotantotukea 8 miljoonalla eurolla.	-8
Perutaan hallituksen aiemmin tehtyt leikkaukset esittävän taiteen ja museoiden valtionosuuksiin ja avustuksiin osoittamalla tähän 10,9 miljoonaa euroa.	-10,9
Perutaan hallituksen leikkaukset avustuksiin taiteen ja kulttuurin edistämiseen osoittamalla tähän 16,5 miljoonaa euroa ja panostetaan tämän lisäksi taiteen ja kulttuurin rahoitukseen 28 miljoonaa.	-44,5
Perutaan hallituksen ammatillisen koulutuksen leikkaukset lisäämällä rahoitusta 120 miljoonaa euroa.	-120
Perutaan kuntien peruspalveluiden valtionosuuksien leikkaukset sekä indeksijarrun vaikutukset koko hallituskauden ajalta.	-155,875
Vahvistetaan aamu- ja iltapäivätoiminnan rahoitusta 7 miljoonalla eurolla.	-7
Perutaan hallituksen leikkaukset korkeakoulutukseen vuodelle 2026 lisäämällä rahoitusta 83,8 miljoonaa euroa.	-83,8
Osoitetaan yliopistojen aloituspaikkojen lisäämiseen 30 miljoonaa euroa lisärahoitusta ja ammattikorkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämiseen myös 30 miljoonaa euroa.	-60
Kasvatetaan korkeakoulujen perusrahoitusta 50 miljoonalla eurolla.	-50
Turvataan vapaan sivistystyön toiminta ja kasvatetaan sen rahoitusta 25 miljoonalla eurolla.	-25
Jatketaan valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoimintaa ja osoitetaan sille 10 miljoonan rahoitus.	-10
Vahvistetaan oppimisen tukea ja kasvatetaan sen rahoitusta ensi vuonna 100 miljoonalla eurolla.	-100

Uudistetaan psykoterapeuttikoulutus ja tehdään siitä maksutonta osoittamalla tähän rahoitusta 6 miljoonaa euroa.	-6
Ei koroteta kansainvälisten opiskelijoiden lukukausimaksuja osoittamalla tähän 5 miljoonaa euroa. ..	-5
Perutaan toisen asteen lukuvuosimaksut kolmansista maista tuleville opiskelijoille osoittamalla tähän 12 miljoonan euron rahoitus.	-12
Kasvatetaan etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan rahoitusta 10 miljoonalla eurolla.	-10
Lisätään 5 miljoonaa euroa nuorisotyön edistämiseen.	-5
Pilotoidaan ja kehitetään ns. teinineuvolatoiminnan käytäntöjä osoittamalla tähän 2 miljoonan euron rahoitus.	-2
Vahvistetaan ankkuritoimintaa ja muuta moniammatillista nuorten hyvinvointia parantavaa ja rikoksia ennaltaehkäisevää toimintaa. Osoitetaan tähän 5 miljoonan euron rahoitus.	-5
Vahvistetaan koululaisten maksuttoman harrastustoiminnan rahoitusta 1 miljoonalla eurolla.	-1
Parannetaan lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia kasvattamalla seuratuksia 4 miljoonalla eurolla ja tukemalla lasten ja nuorten liikuntapaikkojen rakentamista 10 miljoonalla eurolla.	-14
Vahvistetaan Prometheus-leirien tukea toiminnan kasvattamiseksi vastaamaan kysyntää. ..	-0,35
Edistetään liikunnallista elämäntapaa ja sen ylläpitämistä kasvattamalla valtiontukea 11 miljoonalla eurolla.	-11
Nostetaan turvakotipaikkojen määrää kohti Istanbulin sopimuksen edellyttämää tasoa sekä parannetaan turvakotipalvelujen saatavuutta ja esteettömyyttä.	-5
Turvataan turvapaikanhakijoiden oikeuksia ja parannetaan oikeusturvaa lisäämällä avustusta Pakolaisneuvonta ry:n toiminnan tukemiseen.	-0,3
Tuetaan pitkäjänteistä ihmisoikeustyötä lisäämällä Ihmisoikeusliitto ry:n avustusta.	-0,15
Turvataan ihmiskaupan uhrien ja muiden rikosten uhrien tukipalveluita lisäämällä Rikosuhripäivystyksen avustusta.	-0,2
Nostetaan pakolaiskiintiö 2 500:aan. Tätä varten lisätään turvapaikanhakijoiden vastaanoton (2,85 milj.), vastaanottokeskusten (0,975 milj.) ja kotoutumis- korvausten (11 milj.) rahoitusta.	-14,825
Jakeluvelvoitteen keventämisen peruminen.	-72
Kaupunkiseutujen joukkoliikenteen tukeminen.	-50
Kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelma.	-28,2
Kosteikkoviljelyn rahoittaminen.	-30
Metsäluonnon hoidon tuki.	-10
Perustetaan vakinainen eläinsuojeluasiamiehen virka.	-0,1
Kasvipohjaisen ruoan investointiohjelma.	-10
Luonnonsuojelun menot.	-200
Ympäristöjärjestöjen avustukset.	-0,85
Metsähallituksen luonnonsuojelu- ja hallintotehtävien lisärahoitus.	-10
Joutoalueiden metsitystuki.	-10
Uusi hiilensidonnan kannustin maanomistajille.	-30
Energiatuki.	-20
Hiilineutraaleja edistävien investointien tukeminen.	-200
Määrärahan lisääminen kuntien ilmastosuunnitelmiin.	-2,631
Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen.	-0,88
Valtionapu Suomen metsäkeskukselle.	-0,305
Määrärahalisäys asuinrakennusten sähköisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen.	-20
Kiertotalouden edistäminen.	-0,4
Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot.	-60,6
Ympäristöhallinnon (YM & Syke) toimintamenojen leikkauksen peruminen.	-5
Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ja kansainväliseen ilmastorahoitukseen lisätään 260 miljoonaa euroa.	-260
Rauhanjärjestöjen työtä rahoitetaan 500 000 eurolla.	-0,5
Kansalaisjärjestöjen ulko- ja turvallisuuspoliittiseen tukeen lisätään 321 000 euroa.	-0,321
Siviilikriisinhallintaan lisätään 2 miljoonaa euroa.	-2

Väillisten verojen muutosten indeksivaikutukset.	+149
Tuloveroasteikon, vähennysten ja eläketulon lisäveron muutokset.	+1 843
Ansiotulo- ja pääomatuloverotus yhtenäistetään niin, että niihin sovelletaan samaa asteikkoa.	+37
Pörssi-yhtiöiden ja listaamattomien yhtiöiden verotus yhtenäistetään.	
Listaamattomien yritysten omistajien osinkoverohuojennus poistetaan.	+554
Korotamme yhteisöveroa yhdellä prosenttiyksiköllä.	+440
Otetaan käyttöön vasemmistoliiton mallin mukainen, maltillinen, yhden prosentin suuruinen miljonäärivero.	+1 002
Muutokset lahja- ja perintöveroihin.	+141
Emme tee hallituksen esittämää avainhenkilöiden lähdeveron alentamista ja huojennusta Suomeen palaaville.	+7
Perutaan rikkaita suosiva osakesäästötilin laajennus.	+5
Hallituksen varainsiirtoverotuloja pienentävät muutokset perutaan, mutta ensiasunnon ostajien varainsiirtoverovapaus säilytetään.	+70
Rakentamattoman tonttimaan kiinteistövero korotetaan prosentilla.	+4,5
Perutaan hallituksen tekemä olutveron kevennys.	+25
Otetaan käyttöön yksityishenkilöiden arvonnousuvero, joka estää Suomessa kerrytetystä omaisuudesta kannettavien verojen välttelyn siirtämällä kirjat ulkomaille.	+30
Toteutetaan rahoitustoimintaverot.	+200
Osinkoverosta vapautetuille yhteisöille otetaan käyttöön maltillinen lähdevero.	
Vero koskee ennen kaikkia ulkomaisia institutionaalisia sijoittajia.	+200
Varainsiirtoveron ulottaminen arvopaperikauppaan (0,1 % kannalla).	+125
Harmaan talouden ja verovälttelyn torjunnan lisäverotuotot.	+100
Palautetaan liikeenteen polttoaineen verotus vuoden 2023 tasolle.	+199
Valmiste- ja liikenteen verojen indeksointi.	+98
Ajoneuvoveron kevennyksen peruminen.	+29
Metsävähennys 75 prosentin sijaan 50 prosenttiin.	+35
Nostetaan datakeskusten sähkövero heti 1.1.2026 alusta.	+23
Puupohjaisten polttoaineiden verotuen poistaminen.	+440
Jaksollisen metsänkasvatuksen tuen määrärahojen vähentäminen.	+10
Maankäytön muutosmaksu käyttöön.	+30
Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuki lakkautetaan.	+150
Lakkautetaan polttoturpeen verotuet.	+78
Maatalouden energiaveron palautuksen poisto.	+44
Lakkautetaan maakuntalentojen tuet.	+10,6
Lentovero matkustaminen (Ison-Britannian malli).	+200
Leikataan työkalujen polttoaineen verotukea 25 prosentilla.	+100
Valmistellaan jäteveron veropohjan laajennus, jossa vero ulotetaan koskemaan nykyistä kattavammin muun muassa teollisia ja vaarallisia jätteitä. Luovutaan jätteenpolton verottomuudesta.	+34
Maa-ainesvero.	+70
EU:n Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamis- rahaston (AMIF) tuki (pakolaisiintiön nosto).	+21,2
Yksityisen hoidon Kela-korvauksia leikataan.	+66,8

Vasemmistoliiton vaihtoehdossa Suomi velkaantuisi 227,5 miljoonaa euroa vähemmän kuin Orpon hallituksen talousarvioesityksessä.

Näiden verotus- ja määrärahamuutosten lisäksi vasemmistoliitto peruisi päätökset sulauttaa VAR valtion budjettitalouteen ja lakkauttaa Ara itsenäisenä virastona. Päätös ei vaikuta valtion tai julkisen talouden velkaantumiseen.